



POLITIHØGSKOLEN

**ISLAMIC STATE IN IRAQ
AND THE LEVANT (ISIL) OG
SOSIALE MEDIER**



Lena Helene Dalen

MASTER I POLITIVITENSKAP 2015



FORORD

Denne oppgaven er skrevet ut fra et ønske om å forstå hvordan en konflikt i Midtøsten kan påvirke norske samfunnsforhold samt hvordan terrororganisasjonen Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL) ved bruk av sosiale medier bygges opp til et globalt nettverk.

Oppgaven er dedikert til Dina.

Melhus 30.12.2015

Lena Helene Dalen

SAMMENDRAG

Denne oppgaven har terrororganisasjonen Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL) og hvordan de bruker sosiale medier som hovedtema. Jeg har valgt å se nærmere på hvem ISIL er og hvordan organisasjonen oppsto i sin nåværende form og opererer.

ISIL kan defineres som en global terrororganisasjon, som har en særdeles brutal fremferd med røtter tilbake til al-Qaida. På grunn av sine overgrep mot jezidene i Nord Irak er de anklaget for folkemord. FNs sikkerhetsråd har tatt avstand fra ISIL, og det samme har store deler av det internasjonale samfunnet.

ISIL har en godt utbygget kommunikasjonsenhet, som drives av profesjonelle medarbeidere og har adekvat medieutstyr. De har en egen strategi for kommunikasjon og media, som de følger opp i praksis med mye bruk av film og bilder. Til publisering av sine budskap benytter ISIL blant annet sosiale medier aktivt.

Årsaken til ISILs satsning på sosiale medier er sammensatt, men dreier seg i hovedsak om å få kommunisert en visjon om kalifatet og maktposisjonering, rekruttering, spre frykt, propaganda og provokasjon.

Kjerneområdene til ISIL er i Syria og Irak, men terrororganisasjonen opererer også internasjonalt. Dette påvirker samfunnet både lokalt i kjerneområdene og verdenssamfunnet. To av de største følgene er flyktningestrømmen til andre deler av verden, spesielt Europa, samt rekruttering av fremmedkrigere. Jeg har valgt å se nærmere på hvordan disse to forholdene påvirker det norske samfunnet.

Det økte antall flyktninger og asylsøkere som har kommet til Norge i løpet av 2015 har medført utfordringer knyttet til blant annet registrering av asylsøkere, kontroll over yttergrensen for Schengenområdet i nord, mottak, enslige mindreårige, helsetilbud, språktrening og tolketilbud. Rekruttering av fremmedkrigere og økning av ekstremisme har ført til at regjeringen har utarbeidet en egen handlingsplan for dette, som følges opp innen mange ulike departement. Tilstrømning av nye fremmedkrigere tyder på en langvarig konflikt i kjerneområdene, og det finnes ingen enkelt løsning på utfordringene.

1	INNLEDNING	1
1.1	MASTEROPPGAVE I POLITIVITENSKAP MED FORDYPNING I ORGANISERT KRIMINALITET OG TERRORISME VED POLITIHØGSKOLEN.....	1
1.2	FORMÅLET	1
1.3	VALG AV TEMA.....	1
1.4	PROBLEMSTILLING	2
1.5	AVGRENSNING	2
1.6	DEFINISJONER	3
2	METODE	7
3	TEORI.....	9
3.1	GENERELT OM GLOBALISERING.....	9
3.2	DEN DIGITALE REVOLUSJON	12
3.3	SOSIALE MEDIER	13
3.4	SOSIALE MEDIER OG TERRORORGANISASJONER	15
3.5	TERRORISME.....	18
3.6	ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT (ISIL).....	21
4	DRØFTING.....	36
4.1	HVA ER ORGANISASJONEN «ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT» (ISIL) OG HVORDAN OPERERER DEN?.....	36
4.2	HVORDAN BRUKER TERRORORGANISASJONEN «ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT» (ISIL) SOSIALE MEDIER OG HVA ER ÅRAKENE TIL DET?	39
4.3	HVORDAN PÅVIRKES DET NORSKE SAMFUNNET AV «ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT» (ISIL)?	55
5	KONKLUSJON OG VEIEN VIDERE	64

1 INNLEDNING

1.1 MASTEROPPGAVE I POLITIVITENSKAP MED FORDYPNING I ORGANISERT KRIMINALITET OG TERRORISME VED POLITIHØGSKOLEN

Masterstudiet med fordypning i organisert kriminalitet og terrorisme ved Politihøgskolen har som formål å gi en innføring i sentrale teorier og modeller, for å forstå internasjonal og organisert kriminalitet samt terrorisme.

1.2 FORMÅLET

Formålet med denne oppgaven er å vise hvordan en terrororganisasjon som opererer globalt bruker sosiale medier som et verktøy i sitt virke, og hvordan dette kan påvirke norske samfunnsforhold.

1.3 VALG AV TEMA

Terrororganisasjonen ISIL (Islamic State in Iraq and the Levant) har sitt kjerneområde i Syria og Irak, men opererer også globalt. De siste årene har organisasjonen blant annet aksjonert i Australia, Frankrike, Danmark, USA, Kuwait, Tunis, Tyrkia, Jemen, Algerie, Saudi Arabia, Belgia, Libya og har blant annet etablert seg i Egypt (grupper i Sinaiprovisen) (Ali 2015, 10-14). I Nigeria har Boko Haram sverget troskap til IS (Soufrangroup 2015). ISIL er brutale og bruker sosiale medier profesjonelt blant annet for å rekruttere medlemmer, skaffe finanser, propaganda, provosere og ikke minst for å fremstå som truende og skape frykt. Deres mål er et selvstyrt kalifat basert på salafisme (Berger 2015, 1-10). ISIL har både utnyttet den politiske og sikkerhetspolitiske situasjonen i Syria så vel som den politiske sekterismen som har påvirket sunnimuslimene i Irak negativt (Milton et al 201, s.3).

Politiets sikkerhetstjeneste bekreftet overfor Dagbladet i november 2015 at mellom 80 og 90 personer med norsk tilknytning har reist til Syria eller Irak for å slutte seg til ISIL (Islam State in Iraq and Levant), og at minst 18 er drept. Kun få er kommet tilbake etter at de har reist (Dagbladet 17.11.2015, 10-11).

Samtidig opplever Norge en flyktingestrøm fra blant annet kjerneområdene til ISILs operasjoner, som er uten sidestykke. Både Politiets Utlendingsenhet (PU) og UDIs kapasitet er sprenget med hensyn til registrering og saksbehandling, grensekontrollen er under press og

mottakssystemet er utfordret både i forhold til innkvartering, helsetilbud samt språktrening og tolking.

Samlet påvirker ISIL det norske samfunnet både direkte og indirekte. Jeg ønsker å se på hvordan dette henger sammen sett i et globalt perspektiv og med utgangspunkt i sosiale medier. Temaet for oppgaven er ISIL og sosiale medier.

1.4 PROBLEMSTILLING

Problemstillingen utledet av temavalg:

“Hvordan bruker Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL) sosiale medier, og hvordan påvirkes det norske samfunnet av dette? “

Forskningsspørsmål utledet av problemstillingen:

- Hva er organisasjonen «Islamic State in Iraq and the Levant» (ISIL) og hvordan opererer den?
- Hvordan bruker terrororganisasjonen «Islamic State in Iraq and the Levant» (ISIL) sosiale medier og hva er årsakene til det?
- Hvordan påvirkes det norske samfunnet av «Islamic State in Iraq and the Levant» (ISIL)?

1.5 AVGRENSNING

Oppgaven er avgrenset til å se på hvordan ISIL bruker sosiale medier i ett globalt perspektiv. Konflikten i Syria og Irak vil ikke bli beskrevet i detalj, fordi den er kompleks og til tider uoversiktlig med mindre man har spisskompetanse om forholdene. Fokus vil være på hvem ISIL er, samt hvordan de opererer og bruker sosiale medier. Videre vil påvirkning av det norske samfunnet i form av rekruttering av fremmedkrigere og flyktningkrisen omtales generelt.

Det er flere årsaker til globalisering (Eliassen 2013, 10-13). Oppgaven er begrenset til hvordan digitalisering, som er en av årsakene til globalisering, påvirker samfunnet og hvordan ISIL har tatt dette aktivt i bruk. En annen årsak til globalisering er integrasjon mellom stater. Jeg tatt utgangspunkt i integrasjon mellom stater i form av Schengen-samarbeidet og

Dublinavtalen og avgrenset oppgaven til dette. Oppgaven er videre avgrenset til å se på person- og passkontroll med utgangspunkt i Schengen og Dublinavtalen, og ikke det som er relatert til politisamarbeid for øvrig.

Videre vil radikaliserings og rekruttering av fremmedkrigere og det økende antall flyktninger være fokusområder med hensyn til påvirkning av det norske samfunnet. Forhold knyttet til norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk samt kriminalitet i denne forbindelse er ikke en del av oppgaven.

Årsaken er de føringer som er satt med hensyn til omfang av oppgaven, samt et ønske om å gå i dybden på et begrenset område innen valgte tema.

1.6 DEFINISJONER

Al-Qaida

«Er en sunnimuslimsk terrororganisasjon, som ble dannet av Osama bin Laden. Den ledes i dag av Ayman al-Zawahiri» (Ali 2015, 196)

Ansar al-Islam

«Gruppen er en kurdisk jihadorganisasjon, som var aktive på starten av 2000 tallet og ledet av mulla Krekar» (som bor i Norge) (Ali 2015, 196)

Baath-ideologi

En ideologi som går ut på å forene den arabiske verden under et sosialistisk styre (Aftenposten 7.12.2012).

Boko Haram

«Er en nigeriansk terrororganisasjon, som har erklært støtte til ISIL» (Ali 2015, 196)

Fatwa

«En religiøs fortolkning av en iman innen et spørsmål i en enkeltsak der det er uklart hva sharia har definert, og som utstedes av en mufti» (Ali 2015, 197).

Ekstremisme

«Begrepet «ekstremisme» er problematisk og brukes svært forskjellig; noen ganger om eksplisitt voldelige aktører, andre ganger nokså vidt som en betegnelse på meninger som avviker fra «normalen», «flertallet» eller den «demokratiske, lovbestemte orden» (AIVD 2004). Norske myndigheter har valgt å bruke betegnelsen voldelig ekstremisme om ekstreme miljøer som bruker eller fremmer voldsbruk (Justis- og Beredskapsdepartementet 2010). I denne studien, som fokuserer på ekstremisme i norske sosiale medier, brukes begrepene «ekstremisme» og «radikalisering» i en relativt vid forstand, om personer og grupper som har en voldsforherligende retorikk på nettet. Begrepet «terrorist» viser til aktører som faktisk involverer seg i politiske voldshandlinger. Dette skillet er viktig nettopp fordi at et av de viktigste spørsmålene i studiet av nettekstremisme er sammenhengen mellom det som foregår i den virtuelle verden og terrorhandlinger i den virkelige verden» (Sunde 2013, 83).

Hizbollah

«Shia muslimsk organisasjon som ble dannet i Libanon i 1982 med støtte fra Iran og kjemper med Assads styrker i Syria» (Ali 2015, 196).

Iman

«En person som er leder av en moske, leder bønn og preken» (Ali 2015, 197).

Islamic State (IS)

Det finnes flere synonymer for begrepet IS. Rent historisk var terrorgruppen først tilknyttet al-Qaida (AQ). I november 2006 annonserte lederen av AQ «The Islamic State of Iraq (ISI)», og etter å ha blitt etablert i Syra skiftet ISI navn til ISIS. I april 2013 tok gruppen navnet «The Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) i Terrorgruppens siste betegnelse er «Islamic State (IS)» som ble deklarerert i juni 2014. Begrepene brukes om hverandre, men er ofte knyttet til den tidsperioden som er aktuell. Enkelte vegrer seg for å bruke ordet stat ved omtale av terrorgruppen, men både ISIL og ISI har elementer av en viss statsforståelse i seg (fritt oversatt Milton et al 2014).

Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)

«Gruppen er også kalt Islamic State of Iraq and al Sham. De er etterfølgeren til gruppen Islamic State of Iraq, ettersom de utvidet området også til å omfatte Syria. Begrepet er fremdeles i bruk til tross for gruppen selv offisielt byttet navn til Islamic State i juni 2014» (egen oversetting) (Berger 2015, 3).

Jihad

«Kan forstås som religiøs krig med forankring i islam» (Ali 2015, 197).

Kalifat

«En politisk religiøs stat ledet av en kalif» (egen oversetting) (Berger 2015, 2).

Da profeten Muhammad døde i 632 ble hans etterfølger gitt betegnelsen Khalifa på arabisk. Områdene som var under muslimenes herredømme, ble styrt av kalifen og fikk navnet Kalifat. Det har gjennom historien vært flere kalifat, og det siste var kalifatet som osmanen styrte i perioden 1516-1924 (Vikør 2004, 10).

Kalif

«Leder av et muslimsk samfunn, en politisk etterfølger av Mohammed» (egen oversetting) (Berger 2015, 2).

Kvoteflyktning

Kvoteflyktning er personer som vanligvis er registrert som flyktninger hos UNHCR, men som ikke kan tilbys en varig løsning i det landet de befinner seg og som derfor presenteres for overføring til et tredje land (UDI 2015).

Mufti

«Er en lærd islamsk person, som har tilegnet seg spesiell kunnskap for å utstede fatwa» (Ali 2015, 198).

Propaganda

Propaganda kan i følge Jack C. Plano og Milton Greenberg forstås som « kommunikasjon som har som mål å påvirke tankegang, følelser og handlinger til en gruppe eller opinion gjennom nøye utvalgte og manipulasjon av data» (Ali 2015, 91).

Radikalisering

Radikalisering sees gjerne på som en prosess der personer eller grupper gradvis aksepterer og tar i bruk vold som politisk virkemiddel. Radikaliseringsprosesser har typisk ulike faser og varierer mellom ulike personer og grupper (Dalgaard-Nielsen 2010).

For eksempel starter gjerne radikaliseringsprosesser med opplevelse av «moralsk sjokk» (skjellsettende opplevelse av urettferdighet eller eksistensiell trussel), som skaper «kognitiv åpenhet» for alternative verdensanskuelser og fiendebilder, og dermed mottagelighet i forhold til voldelige politiske ideologier. Terrorgrupper søker oftest å rekruttere og radikalisere unge mennesker som er kognitivt åpne og som kan påvirkes i tråd med gruppenes virkelighetsforståelser og målsettinger (Wiktorowicz 2005) (Sunde 2013, 82)

Salafisme

«En fundamentalistisk konservativ retning og bevegelse innen sunni islam. Den har forankring innen en bokstavelig tolkning av Koranen, slik den ble praktisert av profeten Muhammed på 600 tallet» (Ali 2005, 198).

Shaira

«Islamske religiøse lover basert på Koranen» (Ali 2015, 198).

Shia-islam

«Den nest største retningen innen islam, som tror at Muhammeds svigersønn Ali hadde arverett til kalifatet» (Ali 2015, 198).

Sunni-islam

«Den største retningen innen Islam. Utgjør ca. 80 % av verdens muslimer» (Ali 2015, 198).

Verdenssamfunn

Med dette kan vi forstå en samlekategori for et globalt perspektiv innen internasjonal politikk, som favner et overordnet syn på verden hvor teknologi og kommunikasjon har visket ut tidligere grenser og avstander (Østerud 2014, 221).

Wahhabisme

«Retning innen islam, som også er kjent som salafisme» (Ali 2015, 198).

2 METODE

Vitenskapsteorien kan deles i to retninger, som betegnes positivisme og hermeneutikk (Befring 2007, 12).

Positivismen har naturvitenskaplig basis, og har blant annet fysikk og matematikk som ideal for hvordan forskning bør utøves. Det positivistiske paradigmet betegnes som den empiriske-analytiske retningen og har naturvitenskapen som sitt ideal. Målet er å fremskaffe empiriske data for å finne en årsakssammenheng for fenomen (Fjelland 2003, 151-174). Sentrale premisser er verdinøytralitet og objektive målinger (Befring 2007, 12).

Hermeneutikk kan betraktes som en fortolkingsvitenskap hvor forståelse av fenomener er viktige for resultatet. Sentralt innen hermeneutikken er forståelse og tolkninger, samt å avdekke sentrale utviklingslinjer. Denne vitenskapstilnærmingen og metoden er ofte benyttet innen den humanistiske forskningstradisjonen, som omfatter blant annet fag som jus, historie og teologi (Befring 2007, 12).

Denne oppgaven har sin metodebasis i hermeneutikk.

Jeg har valgt en kvalitativ metode basert på dokumentstudie, for å forsøke å få forståelse for hva som ligger bak ISILs bruk av sosiale medier og hvordan dette påvirker norske samfunnsforhold.

Valg og utforming av problemstilling

Begrunnelse for valg av tema og problemstilling er beskrevet i kapittel 1.3 og 1.4.

Problemstillingen i denne oppgaven har en induktiv tilnærming.

Globalisering ved hjelp av sosiale medier har økt markert de siste 10 årene, og det er åpenbart at ISIL bruker dette av flere årsaker. Jeg ønsket å se på hvordan dette kan påvirke norske samfunnsforhold.

Innsamling av data

Jeg har valgt å bruke foreliggende data (sekundærdata) ved å bruke både teori og tidligere forskning, som grunnlag for oppgaven. I tillegg har jeg brukt endel data fra medier, som tv og aviser samt artikler og filmer på internett og sosiale medier. Oppgaven har derfor et deskriptivt preg.

Det er foretatt litteratursøk i følgende databaser: Bibsys, FFI, Joint Special Operation University og Combating Terrorism Center. Oppgaven baserer seg også på en del forelesningsmateriale fra Politihøgskolen fra faget ”Organisert kriminalitet og terrorisme” samt informasjon fra internett og andre medier. Teori om terror er innledningsvis hentet fra min oppgave knyttet til modul 3B (samme forfattere).

Behandling, analyse og tolkning av data

Resultatet av dokumentstudien er beskrevet i kapittel 3 og 4. Kapittel 3 gir en oversikt over globalisering, sosiale medier, terrorisme og ISIL.

De innsamlede data har jeg også brukt som et grunnlag for en analyse og drøfting basert på forskningsspørsmålene. Dette er beskrevet i kapittel 4. Det er forholdsvis lite forskningslitteratur som beskriver hvordan terrororganisasjonen ISIL har vokst frem, så jeg har brukt tilgjengelige data fra media og ordinær litteratur. Videre har jeg blant annet forsøkt å kategorisere årsakene til hvorfor ISIL bruker sosiale medier ved å finne fellestrekk i litteratur og ved å se gjennom videoer og annet materiale publisert av terrororganisasjonen. Aktiviteten til ISIL synes å påvirke både på makro, meso og mikronivå. Jeg har valgt å konsentrere meg om forhold på samfunnsnivå (makronivå).

Reliabiliteten har med allmenn kildekritikk å gjøre, for å vurdere hvor pålitelig innholdet i oppgaven er. Ved en dokumentanalyse må man ha fokus på kildene til informasjonen. Forskning på sosiale medier er generelt et forholdsvis nytt område, og inngår i studier innen f.

eks. media- og kommunikasjonsforskning, IT, psykologi og sosiologi. Terrororganisasjoners bruk av sosiale medier anses ikke som et eget forskningsområde, men tilhører inn under terrorgruppers bruk av internett. Det har blitt forsket endel på hvordan ulike terrorgrupper bruker internett, men det foreligger lite forskning på nettekstremisme og terrororganisasjoners bruk av sosiale medier både nasjonalt og internasjonalt (Sunde 2013, 84-85).

For det meste er det derfor blitt benyttet anerkjent faglitteratur og forskningsrapporter, men i mangel på annen data har også informasjon fra internett og aviser blitt brukt. Innholdet både på internett (Youtube) og i aviser kan være preget av interesser hos eierne av mediene eller forfatter av innholdet. Jeg har derfor forsøkt å verifisere opplysningene, men det er ikke mulig å få sjekket fakta for all data. Det er utfordringer knyttet til reliabiliteten. Jeg anser den imidlertid som ivaretatt, da data fra kildene som er brukt ofte kan finnes i andre kilder enn de jeg har brukt i oppgaven.

Validitet går på om man faktisk undersøker det man i utgangspunktet ønsket å gjøre. I denne oppgaven vil validiteten basere seg på gyldigheten av materialet som ble benyttet under dokumentanalysen. Resultatene kan sies å ha en viss gyldig akkurat for ISIL og dets påvirkning av det norske samfunnet, men er ikke almen gyldig for andre samfunnsforhold eller andre terrororganisasjoner.

Metodekritikk

Det er brukt endel kilder fra Youtube, aviser og andre medier, hvor opphavet til informasjonen er ukjent. Dette er en vesentlig svakhet med metoden, selv om endel av informasjonen som er hentet inn også bekreftes i andre kilder, som f.eks. FN, FFI og militære artikler og rapporter. Til tross for dette mener jeg at oppgaven er tilstrekkelig pålitelig, da flere av opplysningene kan finnes i flere uavhengige kilder samt at jeg har forsøkt å bruke mest mulig anerkjente kilder.

3 TEORI

3.1 GENERELT OM GLOBALISERING

Begrepet globalisering kan forstås som «en sammenfattende diagnose av vår tid. Diagnosen sier at vi opplever en radikalt ny form samtidighet, der både informasjon og økonomiske transaksjoner sveiper over kontinenter på sekunder» (Østerud 2014, 222). Med dette kan vi

blant annet forstå at forhold som inntreffer et sted på kloden vil i løpet av kort tid og i sterkere grad enn før kunne, få betydning andre steder (Østerud 2014, 222).

Globaliseringen er forårsaket av fire hovedfaktorer (Eliassen 2013, 10-13):

1. En politisk overbevisning om at stater vil kunne oppnå økonomiske fordeler ved frihandel
2. Utvikling innen teknologi og spesielt hvordan digitalisering påvirker samfunnet
3. Vekst av internasjonale eller multinasjonale selskaper, som er essensiell innen global handel og investering. Disse kan operere utenfor kontroll av sine nasjonalstater og regionale-/internasjonale organisasjoner
4. Bedre forutsetninger og miljø for handel og integrasjon mellom stater og ikke-statlige aktører som følge av slutten på den kalde krigen (bipolare verden) samt kommunismens fall.

De nordiske landene Norge, Danmark, Sverige og Finland har siden 1954 hatt integrasjon innenfor området reisefrihet mellom landene gjennom en felles passavtale. I 1985 inngikk Belgia, Nederland, Luxembourg, Frankrike og Tyskland et samarbeid om et reisefrihetsområde. Personell- og passkontroll mellom medlemslandene ble avskaffet, og det ble etablert en felles kontroll av yttergrensene. I tillegg ble det etablert et tettere politisamarbeid om grenseoverskridende kriminalitet og straffesaker. Avtalen inneholder også bestemmelser om etterlysning, visum og politisamarbeid. Samarbeidsavtalen mellom landene ble kalt Schengen-avtalen etter byen den ble utformet i. Etter hvert ble også Danmark, Sverige og Finland med i dette samarbeidet. Alle EU land med unntak av Storbritannia, Kypros, Irland, Bulgaria og Romania deltar. I 1999 ble Schengen samarbeidet en del av EUs regelverk med Amsterdamtraktaten. Norge kom med i samme samarbeidet i 2000, og sentrale aktører er politi, påtalemyndigheter og UDI. Yttergrensene til Schengen omfatter ca. 80 000 km med sjø grense og ca. 8000 landegrense (Regjeringen, 22.4.2014).

Schengen grensekodeks art. 20 beskriver at hovedregelen er at personer kan passere de indre grensene i området hvor som helst og uten personkontroll. En konsekvens av at grensekontrollen er borte, er at det er lettere for kriminelle og illegale migranter å reise mellom landene. Et tiltak mot dette er Schengen Informasjonssystem (SIS), som er et etterlysningsregister. Visa Information System (VIS) er et annet tiltak, som lagrer

personopplysninger i inntil 5 år for blant annet å unngå visumshopping. Alle medlemsland kan imidlertid gjeninnføre nasjonal grensekontroll ved alvorlige trusler mot offentlig orden eller sikkerhet. Norge har benyttet denne reglen to ganger, den første etter 20.7.2011 og den andre sommeren 2014 etter en konkret terrortrussel mot Norge (Regjeringen, 22.4.2014).

I forbindelse med arbeidet med migrasjon, asyl og sikkerhet etablerte European Council on Justice and Home Affairs arbeidet for et tettere samarbeid i 1994, da de opprettet en strategisk komité for dette (SCIFA) med tilsluttet 6 ad-hoc sentre i Finland, Tyskland, Italia, Spania, Østerrike, UK og Hellas. Dette samarbeidet ble i 2004 utviklet til en mer permanent organisering under det som kalles Frontex gjennom EU regulativ (EC) 2007/2004 (Regjeringen 22.4.2014). Frontex skal sikre en lik praksis på grenseovergangene gjennom koordinasjon og samarbeid om kontroll av de ytre grensene. Justisdepartementet har hovedansvaret for deltakelsen, mens det daglige ansvaret ligger i Politidirektoratet (Regjeringen 17.9.2009).

Et annet viktig regelverk relatert til integrasjon mellom stater i Europa er Dublinavtalen, som ble inngått i 2001. Avtalen inneholder bestemmelser som avgjør hvilken stat en asylsøker får behandlet sin søknad i, dersom han søker i et Schengen- eller EU-land. En del av dette samarbeidet er det europeiske fingeravtrykkregisteret Eurodac, som identifiserer asylsøkere (Regjeringen 22.4.2014). Dette kan sees på som en del av den digitale revolusjonen innen globalisering.

I løpet av de siste 20 årene har det formet seg et globalt informasjonssamfunn basert på den digitale revolusjonen. Dette har påvirket den globale økonomien, politiske hegemoni (stater med dominans over andre nasjonalstater), markeder og markedsaktører samt ulike former for statlig eierskap (Eliassen 2013, 13-21). På samme måte som globalisering kan knyttes til handel, økonomi og politikk kan det også knyttes mot terrorisme (Lia 2005, 5).

Væpnede konflikter og globalisering har stor betydning for terrorisme, om ikke direkte så i alle fall indirekte i form av kapitalflyt og fasiliteter. Videre har mennesker og ideer på tvers av landegrensene en stor effekt på miljøet der terrorister opererer og midlene som er tilgjengelige for dem. Globalisering har også effekt på hvilken form for terrorisme som utvikles (Lia 2005, 5-17).

Globaliseringen har redusert styresmaktens evne til å fatte unilaterale avgjørelser drastisk, slik at den politiske betydningen til demokratiske institusjoner kan være redusert samtidig som nye globale systemer er etablert utenfor demokratisk kontroll. Dette medfører et økt press på velferdsstater og samtidig et mål om en utvikling mot et bedre og sterkere globalt regime (Eliassen 2013, 13-21).

Utviklingslandene har fått større økonomisk vekst, mer militær- og politisk makt, og de utfordrer dominansen til de gamle industrialiserte landene i mange internasjonale institusjoner

Videre har den digitale revolusjon spilt en viktig rolle i den (potensielle) globale integrasjonen av immaterielle (uhåndgripelige) varer i form av ideer, kunnskap og tjenester. Virkningen av disse to utviklingene merkes også på områder som kultur, miljø, forsvar og migrasjon (Eliassen 2013, 13-21).

3.2 DEN DIGITALE REVOLUSJON

Utviklingen innen IKT har blitt sammenliknet med den industrielle revolusjon som utviklingen av dampmaskinen, elektrisitet, bil og masseproduksjon. Ut fra dette perspektivet har IKT blitt ansett som et paradigmeskifte, fordi det har ført med seg samfunnsendringer innen de fleste sektorer, samfunn og stater. Disse endringene er imidlertid nær knyttet til kulturelle krefter (Eliassen 2013, 80-99).

Utviklingen av IKT har medført det Mansell (2002) har kalt en kommunikasjonsrevolusjon. Særlig internett har endret samfunnet og kommunikasjon fra en enveis massekommunikasjon til mange måter for interaktiv kommunikasjon med mulighet til å nå mange mottakere over hele verden. Dette kan betegnes som masseselvkommunikasjon med muligheten til å nå ut globalt med et budskap (Eliassen 2013, 80-99).

Veksten i individualisert, brukerbasert kommunikasjon har visket ut linjene mellom massekommunikasjon og andre former for kommunikasjon. Kommunikasjon er ikke lengre enten enveisrettet og sentralisert eller toveisrettet og personlig, men karakteriseres i økende grad av interaktivitet og individualisert massekommunikasjon (Eliassen 2013, 80-99).

Økt bruk av IKT har medført organisasjonelle endringer i retning av nettverksorganisering. Prosesser basert på elektronikk og automasjon har gjort det mulig med løsere nettverk og mindre hierarkiske organisasjoner. Kommunikasjonen er enklere enn tidligere, lettere overførbare og organisasjoner kan i større grad basere seg på en matriseorganisasjon. Lokasjon er heller ikke så viktig som før, og man har mindre behov for lokal tilknytning. Slik sett kan desentraliserte nettverk erstatte tidligere hierarkiske organisasjoner. Nettverksorganisering har imidlertid ikke hatt samme effekt som mange trodde, og både innen statlige og private foretak finner man fremdeles den hierarkiske modellen (Eliassen 2013, 80-99).

IKT har lagt grunnlaget for en ny global informasjonsøkonomi og informasjonssamfunn. Uten IKT kunne ikke globaliseringen i dag ha vært like kraftfull og hatt så store konsekvenser. Endringen fra analog til digital kommunikasjon har revolusjonert industrien grunnet store forandringer i kostnader, hastighet, volum og liknende på informasjon og kommunikasjon (Eliassen 2013, 80-99).

Av alle teknologiske forandringer, er muligens IKT det som har hatt størst effekt på samfunnet. I de senere år har sosiale medier hatt en rivende utvikling innen kommunikasjon (Eliassen 2013, 80-99).

3.3 SOSIALE MEDIER

Den teknologiske utviklingen har ført til at stadig flere har fått tilgang til informasjon gjennom blant annet sosiale medier, som bygger på prinsippene fra Internett. Meldinger kan sendes på tvers av landegrensene og kulturer i løpe av kort tid. Medier kan sees på som kommunikasjonskanalene for selve budskapet, som ønskes formidlet. Teknologien som er knyttet til sosiale medier er som oftest mobiltelefoner, nettbrett og datamaskiner. Historisk sett var historiske papyrusruller de første mediekanalene. I dag har vi ulike applikasjoner og andre medier, som er tilgjengelig fra ulike plattformer. Vi kan sende samme budskap som i oldtidens Egypt, men ved bruk av ny teknologi. Vi ser altså at kommunikasjonskanaler kan byttes ut og fornyet, mens selve budskapet kan overføres og videreformidles uforandret (Haugseth 2013, 15-27).

Sosiale medier er uten tvil en viktig del av utviklingen av globaliseringen. Begrepet sosiale medier brukes gjerne som et samlebegrep for plattformer som åpner for sosial interaksjon, og

som gjør det mulig for brukerne selv å utforme innholdet. Ved bruk av sosiale medier benyttes ofte bilder, video og i tillegg til tekst (Enjolras et al, 2013, 11).

Terskelen for og delta er mindre ved bruk av sosiale medier sammenliknet med andre sosiale arenaer, men samtidig stjeler sosiale medier tid fra annen sosial relasjon. Eksempler på sosiale medier er blant annet blogg, diskusjonsforum, wikier, film- og musikkdistribusjon, dataspill, innholdsfelleskap, web konferanser og sosiale nettsteder som FB, LinkedIn, Twitter, og Snapchat samt innholdsfelleskap som YouTube og Instagram (Haugseth 2013, 67). Sosiale medier er ofte koblet til og overlapper sosiale nettverk som venner, lokalmiljø og organisasjoner (Enjolras et al 2013, 21).

Det er lett at grensen mellom det som i utgangspunktet skulle være privat blir offentlig gjennom deling av budskap. Sosiale medier gjør det også lettere for organisasjoner å både markere seg samt påvirke andre. I det kommunikasjonslandskapet som sosiale medier forårsaker, er det ingen som har full kontroll. Sosiale medier handler i stor grad om påvirkning og markedsføring (Haugseth 2013, 16-48).

Den viktigste forskjellen mellom sosiale medier sammenliknet med de tradisjonelle mediene er at det er mulig å danne og utvide nettverk. Man kan uttrykke det som at sosiale medier skaper digitale sosiale nettverk. Et nettverk kan defineres som «*et mønster av forbindelser mellom noe*» (Enjolras et al 2013, 24). Nettverksteoriene er et viktig perspektiv knyttet til bruk av sosiale medier. De tar for seg nettverkens betydning for mediesamfunnet. Teoriene har to hovedretninger hvor den ene teorien tar utgangspunkt i å beskrive endringer i samfunnet med basis i ny teknologiutveksling gjennom sosiale medier. Den andre hovedretningen har forsøkt og forklart betydningen av sosiale nettverk (Haugseth 2013, 84).

Utviklingen og bruk av sosiale medier kan spille en stadig viktigere rolle for kommunikasjon og mediehandtering. I tillegg gjør sosiale medier det mulig å danne nettverk og tilbyr enkelte muligheten for en selv- og identitetspresentasjon, som fører til felleskap som mangler i andre kommunikasjonskanaler (Enjolras et al 2013, 26). Identitet kan forstås som en forståelse av tilhørighet og hvem vi er, samt hvilken gruppe eller roller vi ønsker å assosiere oss med (Haugseth 2013, 93).

Kommunikasjon har fått en forsterket posisjon på grunn av forbedringer gjennom teknologisk utvikling, og dette har også fått følger for terroristers bruk av nye kommunikasjonskanaler (Sloan, 2011, 35). Terrororganisasjoner har i økende grad brukt internett og sosiale medier,

for å dyrke ideologi, styrke samholdet, rekruttere nye medlemmer og radikaliserer disse samt drive opplæring (Sunde 2013, 84-88). Et av de nye kjennetegnene på terrorisme i dag sammenliknet med bare få år siden, er at terroristorganisasjoner bruker den nye teknologien i cyberspace og internett (Sloan 2011).

3.4 SOSIALE MEDIER OG TERRORORGANISASJONER

Terrorister har tradisjonelt brukt medier som radio, aviser, plakater, flyve brev og tradisjonelle kanaler som TV kanaler for å få oppmerksomhet og skape frykt (Hoffman 2006, 189). I 2008 oppsto det et skifte i terrororganisasjoners bruk av medier. De ble mer aktive og tok blant annet i bruk sosiale medier som både Twitter, Facebook og YouTube. Under et møte på Stortinget i 2015 uttalte forsker Petter Nesser, at bruken av mediekanaler som hadde visuelle virkemidler økte sterkt, som f.eks. bilder og videoer (Stortinget 2015). Hoffman påpeker dette tidlig ved å beskrive at terrorister synes å bevege seg fra den tradisjonelle måten å kommunisere på til å benytte Internett, video og private TV kanaler (Hoffman 2006, 201).

Internasjonalt har terrororganisasjoner begynt å bruke internett i økende grad, for å dyrke ideologi, styrke samholdet, rekruttere og radikaliserer nye medlemmer samt drive opplæring. Terrororganisasjoners bruk av sosiale medier har ført til at skillet mellom nasjonale og internasjonale trusler er blitt mer diffuse. Bruk av sosiale medier kan føre til at det opprettes nettverk, som drives av internasjonale og religiøse forhold og som operer på tvers av stater (Sunde 2013, 84-88).

Terrororganisasjonen Al-Qaida var den første av de store Jihad-nettverkene som forsto betydningen av internett, og brukte det aktivt på en fordekt måte til å dele ideologi, informasjon, planer og korrespondanse (Atwan 2015, 15). Etter at flere av Al-Qaidas nettsider hadde ble lagt ned i 2008, begynte de å benytte de sosiale mediene Facebook og YouTube. Det er antatt at nedleggningen skjedde etter involvering av vestlige land. Endel av aktiviteten som tidligere foregikk på web. sider ble flyttet over til sosiale medier (Sunde 2013, 98).

Terrorgrupper i Midtøsten og Nord-Afrika har fått større muligheter for en raskere mobilisering ved å bruke sosiale medier på grunn av en økning i tilgjengeligheten av internett. Dette kan muligens endre konklusjoner av tidligere forskning, som har fremhevet betydningen

av personlig kontakt ved rekruttering til terrororganisasjoner. Enkelte forskere mener at betydningen av sosiale medier i rekrutteringsøyemed og radikaliseringsprosesser synes undervurdert. Sosiale medier er godt egnet til rekruttering, fordi de tiltrekker seg personer uten at det hverken koster noe særlig eller at det ligger mye planlegging bak. Ulike diskusjonsfora kan ha gi en følelse av felles identitet hos ekstremister. De slipper personlige møter, og terskelen for involvering er dermed lettere (Sunde, 2013).

Videre vil det å være aktiv på ulike sosiale medier virke forsterkende for en fellesfølelse. Det er nokså vanlig å bytte mellom Twitter, YouTube, FB, Snapchat og liknende medier. Dette gjelder også for terrorister. Sosiale medier kan også fungere som innsamlere av informasjon og etterretning. Dette skjer raskere ved bruk av sosiale medier sammenliknet med tradisjonelle medier (Sunde 2013, 95).

Det sosiale mediet YouTube gir terrororganisasjoner muligheten rent teknisk til å legge ut trening- og instruksjonsvideoer på nettet. I tillegg er mulighetene for å få fjernet ulovlig materiale sterkt begrenset (Sunde 2013, 96).

Omfanget av nettekstremisme som kan knyttes til terrorgrupper har økt over tid. I 1998 fantes det 12 terrorrelaterte nettsider. Dette hadde økt til 2630 sider i 2004. I januar 2009 fantes det 6940, og mange av disse har blitt overvåket av ulike etterretningsorganisasjoner (Weimann 2014). Militante islamister knyttet til al-Qaida har vært viktige bidragsytere. Mer nasjonalistiske aktører som Hamas og Hizbollah har også vært viktige for utviklingen (Sunde 2013, 86). Denne aktiviteten synes å være godt planlagt og har en god mediestrategi. I tillegg er aktiviteten godt planlagt. De som utvikler sidene er produsenter, og har god kunnskap om kommunikasjon og mediehåndtering. Utviklerne bruker bevisst følelser til mottakerne når de meddeler sine budskap.

Sosiale medier som YouTube, Twitter og Facebook blir brukt til å formidle brukerveiledninger for både våpen og eksplosiver samt spredning av ideologiske budskap. Det etableres gjerne egne områder på sosiale medier, og tekster blir oversatt egne tjenester. Dette medfører at både budskap og opplæring blir uavhengig av geografiske steder. I tillegg styrker det internasjonale kontaktnettverk (Sunde 2013).

Terrororganisasjonene bruker gjerne anerkjente markedsføringsmetoder for å identifisere potensielle sympatisører i forskjellige online grupper. De forsøker å finne personlig informasjon om den enkelte via online informasjon, for så og tilpasse budskapene sine og virkemidlene individuelt (Weimann 2014).

Forskere har sett på om bruk av sosiale medier medfører endrede former for terrorisme, og om den eventuelt blir farligere. Forskning har ikke konkludert med hensyn til denne problemstillingen. Bruk av sosiale medier blant terrororganisasjoner synes å påvirke selve radikaliseringsprosessen og rekrutteringen til terrororganisasjoner i positiv retning for dem. Det er også lettere å spre propaganda via sosiale medier (Sunde 2013).

Teknologisk utvikling er nært knyttet til globalisering, og den har påvirket terrororganisasjoner sine evne til å planlegge å gjennomføre aksjoner. De har fått muligheter til å gjennomføre aksjoner på en helt annen måte enn tidligere. Konsekvenser av aksjoner kan bli mer ødeleggende på grunn av bedre koordinering og planlegging samt annen tilgjengelig teknologi sammenliknet med tidligere. Den teknologiske utviklingen har påvirket temaer som propaganda, koordinering, sikkerhet, mobilitet og dødelighet (Kiras 2014).

Nye globale sikkerhetsutfordringer er nært knyttet til den teknologiske utviklingen og har medført at det er flytende skiller mellom nasjonale og internasjonale trusler. Terroristene danner globale nettverk med fokus på geopolitikk (Sunde 2013). Krig og terror i konfliktområder kan lett spre seg til andre nasjonalstater. Sosiale medier brukes også av terrororganisasjoner til å skaffe finansiell støtte ved hjelp av blant annet betalingstjenester (Sunde 2013). Samlet har dette betydning for hvordan bekjempelse av terror skal utøves, og den må legges opp i forhold til de endringene og retningen terrorisme har hatt de siste årene med hensyn til globalisering og bruk av ny digital teknologi (Sloan 2011).

Det er flere årsaker til at terrororganisasjoner bruker digitale sosiale medier, blant annet propaganda, rekruttering, finansiering samt å skape frykt (Sunde 2013, 84-88). Den nye teknologien har tilført en ny dimensjon til terrorisme gjennom cyberspace, og som vi kanskje ikke forstår fullt ut (Sloan 2011, 39). Dette er også en av hovedårsakene til at ISIL bruker sosiale medier aktivt i sin terrorvirksomhet.

3.5 TERRORISME

Begrepet "terrorisme" er definert ulikt innen f.eks. DHS (Departement of Homeland Security) og FBI i USA (Hoffmann 2006, 30-31). I tillegg definerer nasjonalstater begrepet ulikt samt man finner heller ingen entydige definisjon innen EU, NATO og FN. Enkelte har inkludert sabotasje og materielle skader i begrepsforståelsen, mens andre også i tillegg har inkludert angrep på militære styrker i forståelsen. Dette medfører at det er spesielt avgrensningene man har forskjellig syn på. Innen de ulike definisjonene finner vi noen felles kjennetegn som inkluderer bruk av vold og ødeleggelse eller trusler om dette, for å skape frykt (Nordenhaug og Engene 2008, 14-33). Begrepet terrorisme er assosiert med noe negativt på grunn av bruk og trussel om vold, noe som er en årsak til at det er vanskelig å definere. Enkelte grupper som utøver det man faktisk forbinder med terrorisme ønsker i stedet å bli definert som frigjøringsgrupper eller selvforsvarsbevegelser (Hoffman 2006, 20-22).

Innen forskningsmiljøet er det også ulik oppfatning av hvordan begrepet terrorisme skal forstå. Dette har medført at man har begynt å se på selve handlingen og kjennetegn ved den i stedet for å knytte terror kun opp mot politisk eller religiøse motiver. Essensielt er at voldsbruken er ment å påvirke andre og måten disse opptrer på. Selve voldsofrene er som oftest irrelevante. De er ikke målet i seg selv. Ut fra denne forståelsen kan man definere terror som forsettlig bruk av vold som rammer den sivile delen av befolkningen med den hensikt å skape frykt for å oppnå politiske eller religiøse mål. Terrorisme kan kategoriseres etter kjennetegn (Nordenhaug og Engene 2008, 16-18):

- Statsterrorisme- opprørsterrorisme
- Internasjonal-intern terrorisme
- Motiver-kamp måten

Typiske kjennetegn for terror er blant annet (Sloan 2011, 35):

- Et taktisk og strategisk tilnærming
- En handling preget av forsett
- Stort sett politisk eller religiøst forankret
- Form for individuell og kollektiv aksjon
- Politisk våpen

➤ Form for en kommunikasjon

Rapoport, som er en amerikansk forsker, har delt inn terror i fire ulike bølger basert på et historisk perspektiv:

1. Anarkistiske terrorbølge (1880-1915),
2. Antikolonialistiske terrorbølge (1920-1960),
3. Venstreterrorbølge (1960-1990)
4. Religiøse terrorbølge (1990-).

Den religiøse bølgen omfatter alle de store religionene, men domineres av politisk islam og markerer den største historiske endringen innen utviklingen av terror. Religion spiller en stadig viktig rolle, spesielt for grupper som al-Qaida og ISIL. Andre kjennetegn på den fjerde bølgen er at aktørene slår til på voldsomme måter og med nye midler. Terroristene har tilgang til tunge våpen som kraftige bomber, selvmordsbombere og ukonvensjonelle våpen som gass (Nordenhaug og Engene 2008, 35). Voldsbruken har ofte vært omfattende. Artikkelen «The Modus Operandi of Jihad Terrorist in Europe» tok for seg 122 terrorangrep i tiden 1994-2013. Den viste at målene for terrorangrep synes å ha blitt mer nøye utvalgt, mens type angrep og våpen er mer differensiert. Mest sannsynlige scenario i nær fremtid er et bombe- eller væpnet angrep i et mer begrenset omfang (Nesser og Stenersen, 2014).

Årsakene til terrorisme er sammensatte og utvetydige. Det finnes imidlertid enkelte teorier som har en sterkere forankring enn andre. Disse teoriene viser blant annet til sammenheng mellom terrorisme og tidligere eller pågående krigføring, svake stater, sosiale ulikheter, uenighet om fredsprosesser, smitteeffekt av overføring til land rundt kjerneområder for terror, massemedias mønster som kan påvirke transnasjonal medvirkning, hyppig utvikling og modernisering (spesielt med tanke på eksport av råvarer), fattigdom og opprør, stater i demokratisk utvikling, politiske forhold som okkupasjon samt økonomisk og kulturell globalisering samt religiøse årsaker (Lia 2005, 15). Hoffman peker i sin bok «Inside Terrorism» i tillegg på at terrorisme utføres som regel av en organisasjon eller en celle med en bestemt struktur og kommandosystem eller av individer med som er inspirert av en bestemt ideologi. Disse gruppene, cellene og individene tilhører som regel en sub-nasjonal gruppe og et ikke statlig foretak (Hoffman 2006, 40).

Terrorisme har blitt mer global. Tidligere opererte terrorister ofte innen begrensede geografiske områder, mens de nå opererer globalt på tvers av nasjonale grenser (Hoffmann 2006, 63-81). Det kan synes som om terrorister er knyttet sammen av nettverk, gjerne via sosiale medier (Hoffman 2006, 220-225).

Begrepet nettverk brukes ofte til å beskrive ulike fenomen, som for eksempel terroristorganisasjoner. Det kan defineres som en struktur som brukes for spredning ved hjelp av noder (knutepunkter) og linkene mellom de ulike nodene. Nettverk kan ha både tekniske og menneskelige knutepunkt. Det finnes ulike måter å angripe tekniske nettverk, som f.eks. overbelastning, infiserte noder og linker, etablering av overvåkning som muliggjør angrep eller ødeleggelse av deler av nettverket. Et eksempel på et angrep på et uønsket teknisk nettverk var tungtvannssaksjonen på Rjukan under krigen (Spulak 2005).

Man bør ikke bruke teknologiske løsninger for å angripe eller ødelegge menneskelige nettverk, da de er bygget opp på en helt annen måte enn de tekniske nettverkene. Det betyr at man må se til andre fagområder som psykologi, gruppesosiologi og atferdsteorier for å eventuelt ødelegge terrornettverk basert på sosiale forbindelser. Terrornettverk er ofte etablerte fordi de kan spre angrep på definerte mål over store avstander og deler ofte på ressurser. Tradisjonelt har ikke forskning på terrornettverk fokusert noe særlig på organisatoriske nettverk for å forklare utvikling, rekruttering og handlinger, men heller vært opptatt på psykologiske og sosialiseringens forklaringsmodeller på individnivå samt terrorisme som kommunikasjon eller verktøy for å få makt og ressurser (Spulak 2005).

For å bekjempe organiserte terrornettverk er det etablert tiltak innen politi- og justissektoren, diplomatisk arbeide, internasjonalt samarbeid og støtte. Militær aktivitet i denne forbindelse har tradisjonelt blitt betraktet som en støttefunksjon (Spulak 2005).

En global nettverksbasert terrororganisasjon som kombinerer bruk av tekniske og menneskelige nettverk er Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL).

3.6 ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT (ISIL)

Fremveksten av Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL) er en komplisert historie. Levanten og Mesopotamia består av området som i dag er Syria, Jordan, Israel, Palestina og Irak. Ulike etniske grupper har bodd i området fra tidlig historisk tid og har tilhørt forskjellige religiøse trosretninger (Barrett 2015, 11-23).

Da 1. verdenskrig brøt ut tilhørte området det sunnistryrte Osmanske riket, og sunnimuslimer var i ledende posisjoner i hele området. Sunnimuslimske familier, klaner og stammer fikk beskyttelse under det osmanske styret. Dette definerte det politiske, økonomiske og sosiale systemet i området. Kristne, jøder og andre muslimer fikk mer underordnede posisjoner i området. Første verdenskrigen førte imidlertid med seg nasjonalistiske tanker og ideer om hvordan en moderne stat burde være. Området var delvis kontrollert av England og Frankrike etter krigen, da det osmanske riket falt. Både England og Frankrike brukte splitt og hersk metoden og nørte opp om den religiøse og etniske ulikheten i området. Dette preget også inndelingen av grensene til landene, som ikke tok hensyn til hverken etnisk eller religiøs tilhørighet. Området ble delt inn i Syria, Libanon og Irak. Jordan ble opprettet som uavhengig stat i 1946. I 1947 godkjent FN delingen av Palestina til også en jødisk stat (Israel) (Barrett 2015, 23-35).

I tiden 1945-1971 vokste det en arabisk nasjonalisme i området. Syria utviklet seg i retning av en autoritært stat, mens Irak ble et monarki. I denne perioden vokste også Baath partier frem (Barrett 2015, 53).

I Syria kom faren til den nåværende presidenten Assad til makten etter et militærkupp i 1970, og utnevnte seg selv til president og leder for Baath-partiet. Andre partier ble da forbudt inntil for noen få år siden, da regimet åpnet for andre politiske partier. De var imidlertid små og ubetydelige, og helt underlagt Baath-partiets kontroll. Det syriske Baath-partiet vektla både arabisk nasjonalisme og sekularisme, noe minoritetene i landet fant positivt. Partiet har forsøkt å søke en ideologi med felles verdier uavhengig av religion. Syria styres i dag av en koalisjon mellom landets minoriteter med alawittene i ledelsen. Alawitter er en sjiamuslimsk retning, og antas å utgjøre ca. 10-15 % av Syrias befolkning. Ca. 75 % av innbyggerne er sunnimuslimer, og resterende tilhører andre religioner (Aftenposten 7.2.2012).

Styret i Syria er brutalt og autoritært. Det har begått alvorlige overgrep mot sivilbefolkningen. I 1982 angrep Assad-regimet opprører i byen Hama. I løpet av 3 uker ble mellom 10 000-40 000 mennesker drept av regjeringsstyrker. I 2001 kom Bashar al-Assad til makten og lovet politiske reformer og frihet, uten at dette ble innfridd (Aftenposten 7.2.2012). Syria grenser til blant annet Irak.

Iraks moderne historie og ikke minst invasjonen i Irak i 2003 er også viktig for å forstå opprettelsen av ISIL. Etter at landet ikke lengre var under Storbritannias kolonistyre ble det delt opp i provinser hvor ulike sjeiker og stammeledere styret på 1930 tallet. Før Baath partiet kom til makten dominerte, kommunistpartiet i tiden 1950-1960. Baath partiet sto i all hovedsak for en nasjonalistisk og sosialistisk politikk, og var en klar motvekt mot islamistiske krefter i Midtøsten. På 1960 tallet begynte Saddam Hussein å gjøre karriere i partiet, og etter et kupp i 1968 ble president Aref styret. Saddam Hussein ble da nestleder i landet frem til han ble president i 1979. På den tiden var det oljekrise, noe som betydde gode inntekter for Irak som baserte sin økonomi på olje- og gassproduksjon. Dette medførte også økt popularitet for Saddam Hussein (Ali 2015, 49-50).

I 1980 gikk Irak til angrep på Iran, og dette var begynnelsen på en krig som varte i åtte år hvor over 1 million døde. Hussein var kjent som en taktiker og strateg, og trodde nok at en invasjon i Iran ville fortone seg lettere på grunn av kaoset som fulgte av den iranske revolusjonen og den sårbarheten landet var i (Ali 2015, 50-53).

For øvrig har Irak og Iran alltid hatt et anstrengt forhold, og dette har sin bakgrunn i arab-ajam konflikten mellom persere og arabere langt tilbake i historien (Ali 2015, 50-53). Islam er imidlertid noe mer en skillet mellom sunni og sjiamuslimsk trosretning, og kan ikke sees på som et isolert samfunn. Det finnes noen som har en forestilling om et enhetlig muslimsk samfunn, men det er i virkeligheten fullt av sprekker og er fragmentert. Det er derfor misvisende å se på den islamske verden som en enhet eller kun bestående av to store retningene sunni og sjia. Videre har amerikansk utenrikspolitikk endret seg i forhold til hvilken av retningene innen islam de har støttet, og de man strir med i dag var tidligere allierte. Konfliktene mellom USA og muslimske land økte parallelt med USAs mer betydningsfulle rolle i verdenssamfunnet, eks. med funn av olje i Midtøsten hvor amerikanske oljeselskap ble involverte, USA sin anerkjennelse av Israel samt invasjonene av to land etter 11. september angrepene (Barrett 2014).

Iran konflikten handler ikke bare om religion, men også makt. Både USA og Irak ønsket å svekke Iran. Årsaken til at Irak ønsket dette var at de ville ha kontroll over sin egen sjiabefolkning, som var i flertall, mens USA så på krigen som en krig i deres interesse. Vendepunktet i relasjonen mellom USA og Irak kom etter Iraks invasjon av Kuwait i 1990 (Ali 2015, 50-53).

Kuwait hadde begynt med leting og boring etter olje og gass i et omstridt grenseområde mot Irak. Landets planer ville ha kunne medført en overproduksjon av olje og fallende priser. Dette kunne ha påvirket Irak negativt, da landet var veldig avhengig av oljeinntekter. Irak hadde et godt forhold både til USA og Saudi-Arabia. Invasjonen ble imidlertid sett på som en stor provokasjon. USA sendte soldater til Saudi-Arabia, da landet manglet militær kapasitet. I 1991 vedtok FNs sikkerhetsråd en resolusjon, som krevde at Irak trakk tilbake sine styrker samtidig som den ga tillatelse til bruk av militærmakt mot Irak. USA begynte å betrakte Hussein som en nødvendig, men brysom alliert som de ikke hadde helt kontroll på. Både Jordan, Syria og andre stater i nærområdet begynte å føle seg truet på grunn av Iraks militære kapasitet. Verdenssamfunnet iverksatte økonomiske sanksjoner mot Irak, og dette medførte at flere hundretusener irakere døde av hungersnød og sykdom (Ali 2015, 51-55).

Saddam Hussein var en diktator. I 1988 gjennomførte han blant annet gassangrep mot den kurdiske befolkningen i Halabja hvor det er anslått at ca. 6000 døde (Ali 2015, 51). Vi ser altså at mellom 1970 og 2003 utviklet Syria og Irak seg i samme retning. Diktaturene utnyttet Baath partiets struktur for å kontrollere de ødelagte statene med hensyn til religiøse, sosiale og etniske forhold. Ulike grupperinger var splittet fra innsiden, og det var bare autoritær kontroll som medførte en viss stabilitet og orden. Både Assad og Hussein brukte Baath partiet til å bygge sekulære, inkluderende samfunn basert på kontroll og diktatur (Barrett 2015).

I mars 2012 brøt det ut opprør i byen Deraa i Syria, som spredte seg til andre byer under den arabiske våren. Siden da har konfliktnivået økt jevnt (Aftenposten 7.2.2012). Flere hundre mindre grupper er involverte i konflikten, men en av de største er al Nusra. I april 2013 annonserer ISI at al Nusra i Syria har blitt en samarbeidspartner og at den fusjonerte gruppen for fremtiden skulle hete Islamic State of Iraq and Syria (ISIS) (Berger 2015, 19-42).

Samme måned angrep irakiske regjeringsstropper en demonstrasjonsleir i Hawija og drepte mer enn 50 sunnimuslimer, noe som medførte eskalering i det dårlige forholdet mellom sunnimuslimene og de regjerende sjiamuslimene i Irak. Før sommeren var omme var landet inne i en sekterisk krig (Berger 2015, 19-42). Dette har blant annet fått følger for nabolandet Jordan.

Da kong Abdullah av Jordan ble kronet til konge av Jordan i 1999, satte han fri flere politiske fanger etter et amnesti. Dette var en tradisjon i landet når en ny konge ble kronet. Blant disse var Sheik Abu Muhammad al-Maqdisi og Abu Musab al-Zarqawi, som begge hadde kjempet for Al-Qaida i Afghanistan (Ali 2015, 23-24).

Al Maqdisi var en salafist og var et slags forbilde for de andre terroristene. Han hadde bygd seg opp som en veileder for andre. Han skrev, fortolket og utga religiøse tekster. I et av hans verk «Demokrati er en religion» beskrev han blant annet hvorfor demokrati var uforenelig med islam. Han omtales som en av de mest innflytelsesrike jihadistene. Blant terroristene som sto bak 11. september angrepet, fant etterforskerne tekster av ham. Etter løslatelsen ble han værende i Jordan, og fengslet på nytt like etterpå (Ali 2015, 23).

Zarqawi hadde grunnlagt jihadistgruppen Jund al-Sham i Jordan, før han ble fengslet. I fengselet skaffet han seg et nettverk innen terrorgrupper, noe han brukte aktivt etter løslatelsen. Han dannet sin egen gruppe, Tawhid wal-Jihad, som etter hvert ble en av de mest ekstreme gruppene innen Al-Qaida (Ali 2015, 23-24).

Al Zarqawi og Al Maqdisi møttes første gang i Peshawar i 1991, da de begge sammen med likesinnede spredte informasjon utarbeidet av Al Maqdisi. Stort sett var dette propagandaskriv rettet mot de sittende styrende i muslimske land, inkludert Jordan og Saudi Arabia. Maqdisi stilte også spørsmål om lovligheten av de politiske systemene som styrte i området (Milton et al 2014),

Zarqawi fikk arrangert et møte med Osama bin Laden i Afghanistan i 1999, som hadde erklært Vesten og amerikanerne i tillegg til Israel og jøder som sine hovedfiender (Milton et al 2014, 10). I 1998 uestedet han en fatwa, hvor dette kom tydelig fram. Zarqawi var mer ekstrem i sin definisjon på fiender, og inkluderte også sjiamuslimer som vantro og derfor legitime mål.

Osama bin Ladens foreldre kom fra både sjiamuslimsk (mor) og sunnimuslimsk (far) bakgrunn. Det var aldri noe nært forhold mellom Zarqawi og bin Laden (Ali 2015, 23-24).

Zarqawi og Maqdisi var begge motstandere av sjiamuslimer. Det som skilte dem var at Maqdisi ikke tillot angrep og drap på dem. Under forberedelsene til 11. september angrepet var det kontakt mellom bin Laden og Zarqawi, da bin Laden var avhengig av hans nettverk for å skjule sine medlemmer og skaffe dem trygge tilholdssteder i Pakistan og Afghanistan. På denne tiden var Zarqawi i Afghanistan, hvor han drev treningsleir for jihadister. Han fikk også en ordre fra Al-Qaida, om å etablere gruppen i Kurdistan. Zarqawi fulgte opp og engasjerte seg i gruppen Ansar al-Islam, som ble ledet av mulla Krekar. Ansar al-Islam hadde som formål å kjempe for lokale saker samt et islamsk styresett i Kurdistan. Zarqawi forsynt mulla Krekar med våpen, og bisto med militær trening for dem i Afghanistan. Nettverket til gruppen var stort, og de hadde medlemmer i Afghanistan, Iran, Syria, Irak og Kurdistan (Ali 2015, 25-27).

Zarqawi sto for kidnappinger av vestlige personer, voldsomme aksjoner og drap samt tortur, noe som ga han oppmerksomhet. I 2003 hadde han planer om å angripe FNs hovedkvarter i Irak, den jordanske ambassaden samt Imam Ali moskeen i byen Najaf (Ali 2015, 25-27).

I mars 2003 ble Irak invadert under «Operation Iraqi Freedom» ledet av USA i samarbeid med Storbritannia, Spania, Australia, Italia og Danmark. Saddams brudd på folkeretten, menneskerettigheter og hans angivelige lager av masseødeleggelsesvåpen ble brukt som argument for invasjonen. USA så seg nok tjent med at de samtidig kunne bli kvitt en heller ustyrlig leder og erstatte han med en mer pålitelig en. Etter invasjonen økte den sekteriske volden, korrupsjon ble mer utbredt og anarki preget samfunnet (Ali 2015, 56-61).

19. august 2003 drepte al Zarqawis gruppe FN Generalsekretær for spesialutsending for Irak Sergio Vieira de Mello (Milton et al 2014, 12). Gruppen til Zarqawi var voldelige, og amerikanske myndigheter mente han bare i løpet av 2004 sto bak drapene på 675 irakere og 40 utlendinger. Dette kan tyde på at han ønsket en utvikling mot en sekterisk krig i Irak, noe som Al Qaidas leder Osama bin Laden ikke kunne stå inne for. Zarqawis brutalitet og målgruppe var ikke forenelig med bin Ladens. Dette medførte at Zarqawi fikk beskjed om å roe seg ned, og være mer hensynsfull mot muslimer. Bin Laden var bekymret for fremgangsmåten til

Zarqawi ville splitte den muslimske verden, og trekke fokus bort fra hovedmålene (Ali 2015, 25-27).

Zarqawi sto bak bombene i Madrid i 2004, og terroraksjonen hadde ikke Al-Qaidas kjennetegn. Etter hvert begynte han å opptre mer og mer selvstendig og ble ute av kontroll for Al-Qaida. Han hadde lyktes i å etablere sitt eget globale nettverk, som tiltrakk seg ekstreme personer fra både Midt-Østen og vestlige land. Selv Al-Qaida ble bekymret for hans ekstremisme. Zarqawis globale nettverk er forløperen til det vi i dag kjenner som ISIL, og det var absolutt ikke en slik organisasjon bin Laden drømte om. Utenriksminister Colin Powell nevnte Zarqawi i en tale til FN før invasjonen av Irak i mars 2003. Det var første gangen verdenssamfunnet fikk høre om Zarqawi (Ali 2015, 27-31). Han ble ettersøkt, og i juni 2006 døde han under et amerikansk luftangrep i Nord-Irak (Milton et al 2014, 14). Zarqawi var kimen til det vi i dag kjenner som ISILs grusomhet og voldelige aksjoner. Selv om han døde levde ideene hans videre (Ali 2015, 27-31). Hans etterfølger Abu Hamza al-Muhajir ga først offentlig uttrykk for at han støttet og var lojal til al- Qaida, og at terrorgruppen på et hvert tidspunkt kunne regne med hans bidrag og støtte (Milton et al 2014, 14).

22. april 2006 ba den nyvalgte presidenten i Irak- Jamal Talabani (kurder) i samråd med USA, sjiamuslimen Nouri Maliki om å danne en ny regjering. Maliki fikk stillingen som statsminister (Berge 2015, 16). Sunnimuslimene tolket innsettingen av Maliki som et negativt signal, og jihadistbevegelsen i Irak ble styrket. I tillegg fikk USA den arabiske verden mot seg (Ali 2015, 58-59).

Under statsminister Maliki mistet de fleste sunnimuslimer sine stillinger innen den offentlige forvaltning og forsvaret. Deretter ble stillingene besatt av sjiamuslimer, noe som medførte demonstrasjoner som i utgangspunktet var fredelige. Maliki utsatte sunni-befolkningen for systematisk undertrykking, og hans styre ble like brutalt som det forrige. Maliki fengslet blant mange tusen sunnimuslimer (Ali 2015, 59). Undertrykking av sunnimuslimer var en av årsakene til at Islamic State of Iraq (ISI) ble dannet i oktober 2006 med støtte fra Baath-tilhengere. I denne tiden snudde Abu Hamza al- Muhajir og gikk bort fra å støtte al- Qaida til å sverge troskap til ISI. Al Qaida støttet aldri opprettelsen av ISI, og de var meget kritiske til Abu Hamza, og godtok ikke den såkalte statsopprettelsen som ISI hadde proklamert. Al Qaida refererte aldri til ISI som en stat, men kalte terrorbevegelsen for en gruppe. (Milton et al 2014, 14).

I desember 2006 ble Saddam Hussein, som var sunnimuslim, henrettet etter å ha sittet i amerikansk fangenskap siden desember 2003 (Berger 2015, 16). Amerikanerne hadde ingen strategi for hva som skulle skje i landet etter de hadde fjernet Saddam Hussein, og de forutså heller ikke hvilke konsekvenser det fikk å sette inn Maliki som statsminister (Ali 2015, 57-59).

Sunniene var en minoritet, men hadde arabisk støtte. Mektige stammeledere begynte å støtte en opprørsbevegelse, som raskt gikk i en ekstrem retning. Det ble dannet flere grupper, som hadde felles mål om å fjerne Maliki, få slutt på okkupasjon og slutt på økt makt til iransk innflytelse i form av mer makt til sjia-befolkningen i Irak. Gruppene som ble dannet var: The Islamic Resistance Movement, The Islamic Front for the Iraqi Resistance, Muhammads Army og Army of the Rightly Guided Caliphs. Til tross for 150 000 amerikanske soldater, 90 000 britiske og flere tusen irakiske soldater i Irak var den irakiske regjeringen maktesløse mot bevegelsen som oppsto. Denne bevegelsen var støpeskjeen for ISI (Ali 2015, 60-62). ISI

Mange land i Midtøsten fryktet en smitteeffekt av konflikten mellom sjia- og sunnimuslimer i Irak. Saddam Hussein hadde klart balansegangen mellom disse gruppene på sitt vis, selv om han var en diktator. Han spilte aldri på sekteriske faktorer, slik Maliki senere gjorde (Ali 2015, 57-59).

I 2009 angrep ISI både utenriks- og finansdepartementet i Irak og drepte flere hundre. Samme år besluttet amerikanerne seg for å trekke seg ut av Irak (Berger 2015, 16).

Abu Hamza ble sammen med nestkommanderende for ISI drept i april 2010 av amerikanske og irakiske sikkerhetsstyrker (Milton et al 2014, 15). Dette førte til at Abu Omar al Baghdadi ble leder av ISI i 2010 (Berger 2015, 16). Han hadde utviklet sitt radikale tankesett i fangenskap. Da amerikanerne jaktet på Zarqawi ble Baghdadi fanget i byen Falluja i 2004, og sendt til fengselsleiren Camp Bucca i Irak. Der sonet han sammen med tidligere Abu Ghraib fanger i 5 år frem til 2009. Der fikk han anledning til å bygge sitt terrornettverk og utvikle strategier, og årsaken til at han ble løslatt var at han ikke ble ansatt som farlig lengre (Ali 2015, 34).

Uttrekningen av invasjonstyrkene ble fullført i desember 2011. Maliki utstedte da en pågripelsesbeslutning for visepresidenten Hashimi, som var sunnimuslimsk. Dette medfører at sunnimuslimene boikottet både regjerings- og kabinettssamarbeid (Berger 2015, 18). Parallelt med den politiske utviklingen i Irak oppsto det sunni-muslimske bevegelser i Syria.

I april 2013 proklamerte al Baghdadi grunnleggelsen av ISIL, da hans gruppe slo seg sammen og fusjonerte med Jabhat al Nusra (JN) i Syria (Milton et al 2014, 16). I Syria overtok ISIL oljefelt og begynte med salg av råolje i mai 2013. I juli proklamerte ISIL en såkalt «Soldiers' Harvest» kampanje, som besto i å oppfordre til å drepe soldater tilknyttet irakiske sikkerhetsstyrker samt forsøke å få kontroll over viktige områder. Samtidig advarte israelsk etterretning om at Syria var i ferd med å bli et senter for global Jihad (Berger 2015, 20).

Høsten 2013 opprettholdt ISIL angrep mot syriske opprørsstyrker samt Al Nusra i Raqqa og Aleppo. Dette endret situasjonsbildet ganske drastisk. I august 2013 gikk ISIL inn i Raqqa og forsøkte å jage opprørsstyrker ut av byen (Berger 2015, 20).

Etter langvarig kamper i Raqqa og en rekke komplekse allianser innen sunnimuslimske stammer fikk ISIL full kontroll over byen i januar 2014, og annonserte at byen skulle være hovedstaden i ISIL emiratet. Alliansene støttet ikke nødvendigvis ISIL radikale ideologi, men de var lei av Malikis styre. I henhold til organisasjonens strategi har de inngått allianser som en del av sin «splitt og hersk» policy (FN 2014). Seiren i Raqqa ble betraktet som en viktig symbolsk utnevning. Like etterpå kom det til åpent brudd mellom ISIL og Al Qaeda sentralt, da ISIL uttalte at de ikke hadde tillit til Bin Ladens etterfølger Zawahiri (Ali 2015, 16). Historien om forbindelsen mellom disse gruppene har vist at ideologiene deres var uforenelige, og ifølge en av al-Qaidas militære strateger Sayf a-Adl var dette tydelig helt fra første gangen Osama bin Laden og al Zarqawi møttes i Afghanistan (Milton et al 2014, 10).

I juni 2014 tok ISIL kontroll over Mosul, som er den andre største byen i Irak (Berger, 2015, 44). Da ISIL tok over Mosul gjorde de dette bare med et par hundre menn, og de møtte ingen nevneverdig motstand. Den irakiske hæren flyktet ved synet av de første militante terroristene. Tidligere guvernør Nujaifi i Mosul er overbevist om at det ikke var ISIL styrke, men mangler og svakheter i regjeringsstyrkenes strategi som førte til at de tok over byen. Det var en stor seier for ISIL, da de fikk kontroll over denne byen. Dette var et av de første bevisene på at ISIL ikke bare utgjorde en sporadisk fare, men kunne vinne store områder på

kort tid. Senere har det vist seg at ISIL ikke bare er i stand til å okkupere landområder, men at de faktisk stort sett også beholder sine territorier (Ali 2015, 16).

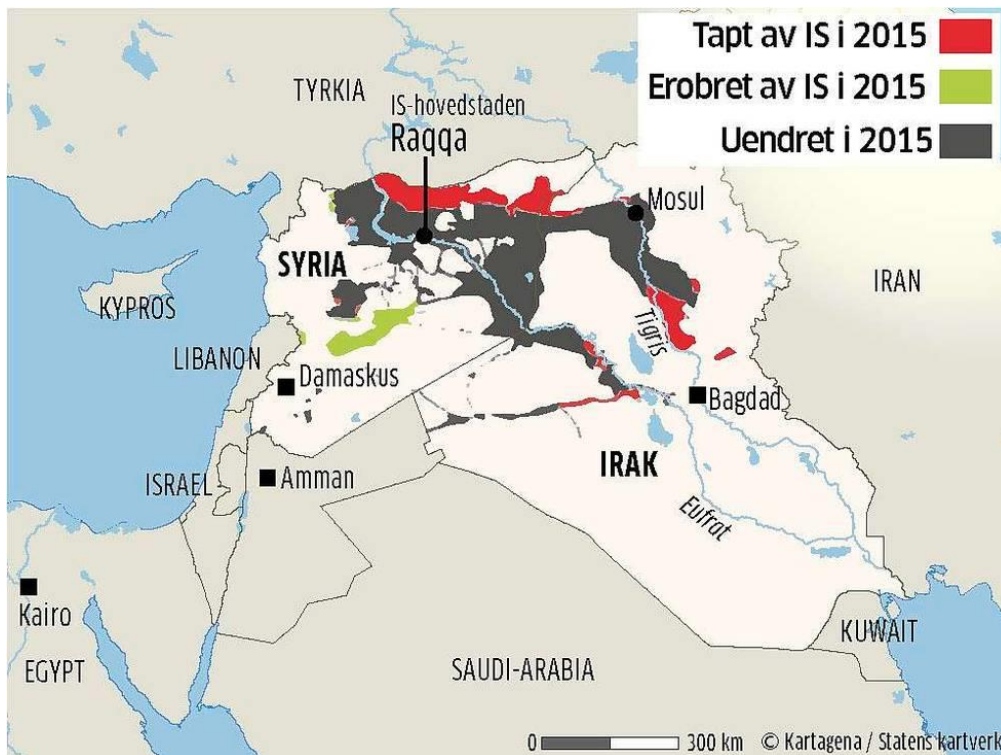
Fredag 4. juli 2014 annonserte ISIL ved leder Abu Bakr al- Baghdadi i den historiske al-Nouir moskeen i Mosul i Irak, at de har reetablert det tidligere kalifatet og navnga det til Islamic State (IS) (Berger 2015, 21). Den islamske stat skulle ha ansvaret for sikkerheten i et definert område og området skulle styres etter jihadistiske prinsipper. Dette klarte de imidlertid ikke å utøve, ikke minst forårsaket av den amerikanske militære tilstedeværelsen. Det var første gang al- Baghdadi viser seg i offentlighet. Han visste at dette ville bli et nytt kapittel i historien til ISIL. Hendelsen ble filmet og vist på TV stasjoner og publisert på nettmedier over hele verden. Hans opptreden var et symbol for ISIL fremgang og seire (Milton et al 2014, 10).

Området som ISIL beskriver som kalifatet ligger i nordvestlige Irak og strekker seg inn i Syria i nordøst, og er omtrent like stort som Storbritannia. Det har en befolkning på ca. åtte millioner mennesker (Ali 2015, 13). I august publiserte ISIL en video og informerte om at de ønsket en masseutvandring (hirja) fra alle muslimer verden til kalifatet IS (Berger 2015, 75).

På arabisk brukes betegnelsen Daesh om IS (Berger 2015, 5). Norge har ikke anerkjent IS. Offisielt bruker Norge derfor ISIL i omtale av terrororganisasjonen (Aftenbladet 2014). President Obama har uttalt at «ISIL er helt åpenbart ikke en stat i henhold til internasjonal rett» (fritt oversatt), og det er antatt at han med dette ville gi uttrykk for at ISIL ikke er noe annet enn en terrororganisasjon. ISIL har heller ikke søkt om medlemskap i FN, for på den måten å bli en del av det globaliserte verdenssamfunnet av nasjonalstater. Dette fordi terrororganisasjonen anser verdensordninger som illegitime og ønsker å etablere nye grenser på tvers av internasjonal lov. ISIL har en uttrykt visjon om å grunnlegge en global islamsk stat beslektet med et middelaldersk samfunn (Milton 2014, 18).

Syrias territorium er delt mellom Assad-regimet, ISIL og andre med ca. 1/3 hver. Assad regimet har kontroll på strategisk viktige områder med høy befolkningstetthet, mens ISIL har kontroll på ca. 1/3 i utkantstrøk (Aftenposten 3.3.2015). I løpet av 2015 har ISIL mistet ca. 14 % av sine kontrollerte områder, blant annet Ramandi og byen Tikrit og oljeraffineriet Baiji (Aftenposten 29.12.2015). I tillegg har de tapt deler av områder nord i Syria til kurdiske styrker, som har proklamert området som syrisk Kurdistan (Aftenposten 3.3.2015). Samtidig har ISIL fått kontroll over deler av Vest-Syria samt byene Palmyra (Aftenposten 29.12.2015).

I tillegg til dette er det områder hvor flere hundre grupper slåss mot henholdsvis Assad-regimet og ISIL samt internt mot hverandre (Aftenposten 3.3.2015).



Figur 1 ISIL Kalifat kart 2015 (IEP)

ISIL utgjør en vesentlig trussel mot fred og stabilitet. Organisasjonen er hierarkisk oppbygd. Den har et politisk nivå, som har etablert et kommando- og kontrollsystem. ISIL fremstår som en effektiv organisasjon, drevet som et selskap basert på kriminell aktivitet og terror. Organisasjonen har en forretningsteft, som man ikke har sett tidligere blant terrororganisasjoner. ISIL har blant annet utviklet en form for erfaringsoverføring og læring innen organisasjonen, likt det man ser innen HRO (High Reliability Organizations). De har blant annet vurdert al-Qaidas svakheter innen økonomiforvaltning, og forsøkt å styrke dette i egen organisasjon. Et av læringspunktene for ISIL var da de analyserte svakheter og svikt innen fordeling av økonomiske ressurser til lokale celler i al-Qaida samt deres evne til å tilegne seg vanlig finansieringsinvestorer. Basert på dette utviklet ISIL en moderne forretningsstrategi for å drive sin terrorbedrift (Soufrangroup 2015).

Et av deres medlemmer Samir al-Khifani, en tidligere etterretningsoffiser fra det irakiske luftforsvaret, har utviklet en masterplan på strategisk nivå samt en forretningsstruktur for ISIL. Planen innebærer blant annet en rekrutteringsstrategi, identifisering av potensielle kilder

for økonomiske ressurser og stakeholders management. Videre har ISIL utviklet en langtidsplan frem til 2020, og opererer med KPI knyttet både til månedlige og årlige rapportering. ISIL fremstår i struktur og organisering samt drift, som et veldrevet selskap (Soufrangroup 2015).

Terrororganisasjonen ISIL er en av de rikeste i historien og har anslåtte verdier for over 2 milliarder US dollars (Soufrangroup 2015). Anslag viser at de produserer verdier for 1-3 millioner dollar per dag (Ali 2015, 109). I 2014 tok ISIL kontroll over flere oljefelt samt noen av filialene til sentralbanken i Irak (BBC 2.8.2014). Videre har de etablert nye smuglerruter for olje (Ali 2015, 109).

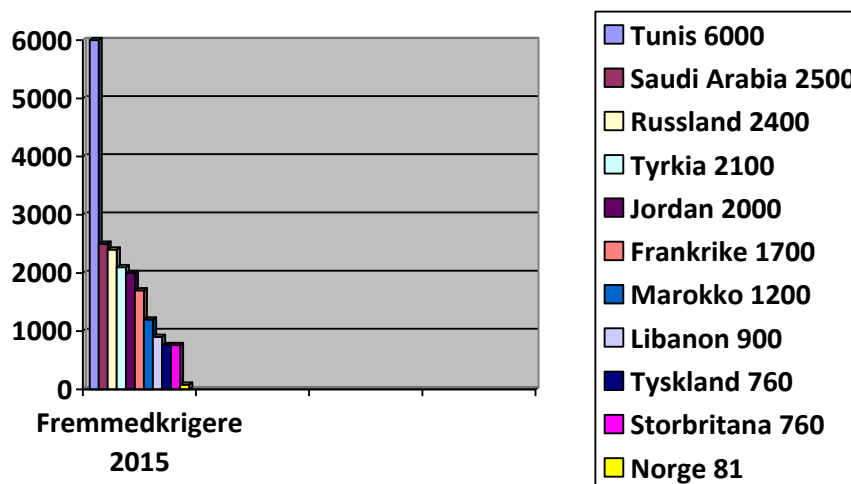
ISIL har mottatt finansielle donasjoner fra støttespillere både i Kuwait og Saudi Arabia (BBC 2.8.2014). ISIL kilder for økonomiske ressurser er også inntekter fra økonomisk kriminalitet som ran av banker, utpressing og plyndring av antikke skatter fra blant annet Palmyra (Chulov 2014). Da ISIL tok over byen Mosul i 2014 er det antatt at de fikk kontroll over byens hovedbank, som hadde ca. 400 millioner US dollars i beholdningen (Milton et al 2014). I tillegg driver de med smugling, kidnappinger og irregulære oljesalg. Kidnappinger fører til millioner i inntekt for ISIL, selv om mange land har en policy på å ikke betale løsepenger. Videre hevder noen at ISIL krever inn skatter i de områdene de kontrollerer samt mottar donasjoner (Chulov 2014). De plyndrer i tillegg hjemmene til de som flykter samt den irakiske hæren (Ali 2015, 109).

Russland har beskyldt Tyrkia for å bidra til at olje fra ISIL kontrollerte raffinerier selges utenfor etablerte systemer, noe som også er antydnet i en rapport utarbeidet av Rystad Energy på vegne av Utenriksdepartementet (Dagens Næringsliv 17.12.2015). Rapporten viser til at olje blir smuglet med tankbiler fra ISIL kontrollerte områder i Syria og Irak til Tyrkia. Deretter selges den til sterkt reduserte priser på det svarte markedet. I den senere tid har det kommet flere meldinger om oljesmuglingen. Irak hevder blant annet at Tyrkia tillater smuglingen, mens Tyrkia hevder at Russland er en av mottakerne av oljen. Franske myndigheter har foreslått over for FNs sikkerhetsråd at land som handler med IS må bli møtt med internasjonale sanksjoner (Dagens Næringsliv 17.12.2015). Det er antatt at ISIL i 2014 hadde kontroll over 200 000 tønner av råolje i Syria per dag samt 80 000 i Irak, og at dette selges på det svarte markedet (Milton 2014, 57).

Flere diplomatkilder mener at Tyrkia samarbeider med ISIL. Organisasjonens hovedsenter ligger i Raqqa, som er bare 95 km fra den tyrkiske grensen. De fleste fremmedkrigere reiser inn i Syria via den tyrkiske grensen, som Tyrkia har holdt åpen. Tyrkia har således holdt inngangsdøra til ISIL åpen for alle som ønsker å delta som fremmedkrigere (Ali 2015, 82).

FFI rapport 2014/02234 beskriver hvordan jihadister i Vest-Europa finansierer sin aktivitet. Den vanligste inntektskilden medlemmenes egen lønn og oppsparte midler. Omtrent halvparten av cellene er selvfinansierte, og kun en fjerdedel mottar internasjonal støtte. Kun 5 % fikk midler fra islamske veldedige organisasjoner. Det var ingen tegn til bruk av illegale pengesystem (Ofte dal 2014). ISIL i Sinjar var stort sett avhengige av donasjoner fra fremmedkrigere samt interne overføringer fra andre ISIL provinser i tillegg til donasjoner fra lokale og krigsutbytte (Milton 2014, 56).

ISIL har aktivt rekruttert jihadister i Vesten. Institute for Economics & Peace (IEP) anslår at det har kommet ca. 30 000 fremmedkrigere til Syria og Irak siden 2011. I løpet av de første seks månedene i 2015 kom ca. 7000 krigere til området (IEP). CA 1/5 kom fra Europa, mens halvparten kom fra andre områder i Midtøsten. Størst økning var det fra Russland og Sentral-Asia (Soufrangroup 2015).



Tabell 1: Oversikt over fremmekrigere i Syria og Irak 2015 (Soufangroup 2015)

ISIL har god tilgang på materiell. De disponerer krigsmateriell som stridsvogner, ammunisjon, tyngre våpen som artilleri og raketter. Dette er materiale som Kina, USA og

andre land har sendt til området tidligere, og som ISIL har overtatt når de har okkupert områder og beseiret regjeringsstyrker i kamphandlinger (Chivers 2014).

Det finnes manualer og brukerveiledninger til avansert militært utstyr på internett, og det er ikke utenkelig at ISIL benytter seg av dette. Videre ansees ressurser til opplæring dekket gjennom at tidligere medlemmer av regjeringsstyrker bidrar til militær trening av ISIL (NRK 18.11.2014).

Frem til de siste månedene har ISILs militære kapasitet vokst. Organisasjonen benytter hard makt. De har brukt av eksplosiver, begått massedrap og folkemord (Yezidibefolkningen), selvmordsangrep og henrettelser. FN beskriver i «Rule of terror: Living under ISIS in Syria» hvordan ISIL kontinuerlig begår overgrep mot sivilbefolkningen og krigsfanger (FN 2014). I følge rapporten fremkommer det at ISIL benytter hard makt mot enhver som de oppfatter som en motstander. Til sammen har ISIL utført over 19 000 militære aksjoner i tiden november 2011 til mai 2014 i Irak alene. De fleste angrepene var i områder med flest sunni-muslimer (Milton 2014, 4),

I februar 2014 utførte ISIL et angrep mot kurdere og deres eiendommer. I tillegg har gruppen angrepet kirker og historiske bygninger. I februar 2014 fikk kristne i Raqqah beskjed fra ISIL om å konvertere til Islam og begynne å betale Jizyaskatt (FN 2014).

I et av områdene som ISIL okkuperte i kurdiske områder bodde det en større etnisk og religiøs minoritet, som heter Yezidi. Yezidistammen besto av ca. 35 000-50 000 mennesker. De praktiserte en eldre religion basert på flere trosretninger blant annet kristendom og islam. ISIL betraktet dem som djeveltilbedere, og anså dem som vantro. I henhold til ISILs praktisering av Sharialovgivningene måtte de enten konvertere eller dø. ISIL konstruerte dermed en slags religiøs rettferdighet og tillatelse for å drepe alle menn. Kvinner og barn lot de leve om de konverterte, men tok dem til slaver. I august angrep 2014 ISIL landsbyer bebodd av Yezidi. Mange av dem forsøkte å flykte til Mount Sinjar, men de hadde ikke tilgang til hverken mat eller vann. Både USA, Storbritannia og Frankrike slapp matrasjoner fra fly i området. FN omtalte hendelsen som et folkemord (Berger 2015, 47).

Flere hundre kvinner og jenter ble bortført fra både Yezidi og kristne landsbyer i august 2014. Tilsammen dreide dette seg om flere tusen sivile som ble tatt til slave eller fengslet. Tenåringer, både gutter og jenter, ble seksuelt misbrukt. De som nektet å konvertere til islam

ble solgt som slaver eller gitt til terroriser. Gifte kvinner som konvertere, ble fortalt at i henhold til islam var deres ekteskap ugyldig. De ble betraktet som single. Videre ble de så gitt til medlemmer av ISIL, for å bli gift på nytt (Berger 2015, 215-216). Volden mot kvinner er dokumentert i en rapport utarbeidet av UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI). Volden og truslene varierer fra at de må holde seg innendørs, deres klesdrakt blir diktert, tvangsgifting (til terrorister), tortur, voldtekt og drap (FN 2014).

Streng praktisering av islam er innført av ISIL, og det er mange regler og kodekser for blant annet oppførsel. Overtredelser straffes strengt. Spesielt kvinnene rammes hardt om de ikke lever opp til de religiøse reglene (FN 2014).

Kvinnene i ISIL kan best sammenliknes med kvinnene under Taliban styret i Afghanistan, der de ble undertrykket i stor grad. Kvinnene ble pålagt å bruke burka og hadde stor grad av innskrenket i sin bevegelsesfrihet og isolert fra resten av samfunnet. Jentene kunne ikke ta utdanning etter de var 9 år gamle. Kvinnen kunne ikke delta i det offentlige, og kunne ikke vises med bilder hverken på tv eller i bøker. Regimet krevde også at vinduer ble malt over, slik at ingen hadde en sjans til å kunne se kvinner selv i sine hjem fra utsiden. Dersom reglene ikke ble fulgt medførte dette strenge straffer, som innebar både steining og henrettelser. Målet var å skremme andre kvinner for å gjøre det samme regelbruddet (Ali 2015, 115-117).

ISIL forbyr kvinner til dels å ta utdanning, de har en streng kleskode og regler for hvordan kvinner skal oppføre seg. I 2015 utarbeidet ISIL ved deres kvinnelige politistyrke (al-Khansaabrigaden) en manual hvor disse reglene er nærmere beskrevet, og som blant annet angriper feminisme. Manualen er full av religiøse tekster fra Koranen, men uten mening i den konteksten det er skrevet. Al-Khansaabrigaden består blant annet av ca. 60 vestlige kvinner, som overvåker andre kvinner i Raqqa og Mosul (Ali 2015, 115-117).

Den sivile befolkningen lider også under at basalbehov som mat og helsetilbud ikke er dekket i de ISIL okkuperte områdene (FN 2014).

I et dokument datert januar 2015 fra angivelig ledere i ISIL står det at det er lov å ta ut organer fra et levende gissel, for å redde et medlem av terrorgruppen. Dette er tillatt selv om gisselet dør i prosessen. Dokumentet referer til at «*Den frafalnes liv og organer skal ikke respekteres, og uten at det fører til straff*». Innholdet i dokumentet har ført til bekymringer for

at ISIL er involverte i organtyerier og salg, og ble først publisert av Reuter (TV2 25.12.2015).

Internasjonale styrker har vært involverte i militær innsats mot ISIL gjennom “Operation Inherent Resolve” fra 2014 med støtte fra FNs sikkerhetsråd. Det norske forsvaret har deltatt med 195 soldater fra desember 2014 (DN 30.10.2014). Peshmergastyrker fra Kurdistan er blant de viktigste styrkene, for å bekjempe ISIL. Da ISIL sto 65 km fra Erbil, og de angrep oljeraffineri i Baji, slik at befolkningen i Nord Irak og Kurdistan fikk redusert tilførsel av gass. KRG presidenten Barzani besluttet derfor å involvere seg i kampen mot ISIL (Ali 2015, 83).

Iran har bidratt med styrker for å få kontroll på irakiske oljefelt, som var under kontroll av ISIL. Dette har de gjort primært ved å støtte irakiske regjeringsstyrker på bakken samt ved hjelp av luftangrep mot ISILs posisjoner. I tillegg har de støttet den irakiske hæren med ekspertise, og blant annet har general Duleimani fra Iran blitt observert i Irak under instruksjon av irakiske styrker (Ali 2015, 83).

Sommeren 2015 undertegnet en rekke vestlige land en avtale med Iran med hensyn til bruk av kjernefysiske våpen, og som gjorde slutt på flere 10 år med økonomiske og politiske sanksjoner mot Iran. Dette er et klart tegn på at Vesten ønsker et samarbeid med styret i Teheran (Ali 2015, 84).

President Obama har flere ganger uttalt at han ønsker at lokale krefter skal bekjempe ISIL, og er ikke villig til å sende bakkestyrker hverken til Irak eller Syria, fordi USA antar at dette kan bli en langvarig situasjon (Ali 2015, 85).

I mars 2015 innrømmet president Obama at invasjonen i Irak i mars 2003 var feil, og at ISIL hadde blitt skapt som en konsekvens av president Bush' sin feilslåtte taktikk i Irak basert på det som tidligere var a-Qaida i landet. Videre sa Obama at nettverket vokste etter den amerikanske invasjonen i landet (Ali 2015, 60).

Irak og Syria kan ikke lengre beskrives som det man tradisjonelt forbinder med nasjonalstater, men er for tiden administrert av et mylder av små enheter, ulike politiske grupperinger og utbrytergrupper basert på makt ved bruk av vold. Begge landene har svikende sentraladministrasjon og har mistet statlig kontroll over grensene. Det foregår en deling av både Syria og Irak, selv om begge landene fremdeles blir behandlet som selvstendige

nasjonalstater. Dersom man inkluderer ISIL i dette bildet får man en forstilling om en ulmende tilstand av et samfunn med sekresjon, rivaliserende grupper, utskifting av ledere. Fremtiden og skjebnen til Syria og Irak er fremdeles ukjent (Barrett, 2015).

ISIL benytter aktivt sosiale medier til blant annet å dokumentere sine overgrep og har en profesjonell tilnærming til dette.

4 DRØFTING

4.1 HVA ER ORGANISASJONEN «ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT» (ISIL) OG HVORDAN OPERERER DEN?

Ut fra kjennetegn og nesten uavhengig av definisjon på terror kan ISIL betraktes som en terroristorganisasjon. Organisasjonen bruker trusler og grov vold, for å påvirke andre og måten de mener ofrene skal opptre på. Det religiøse grunnlaget for ISIL er en retning innen islam, som betegnes som salafisme. Dette innebærer en konservativ tolkning av koranen og inkluderer praktisering av Sahrialovgivning. ISIL angriper sivile og sprer frykt for å oppnå sitt religiøse og politiske mål om et kalifat. Slike kjennetegn og handlinger er typiske for terrororganisasjoner. Flere land har definert ISIL som en terrororganisasjon, og det samme har FN (FN 2014).

ISIL benytter i stor grad frykt og trusler ved og publiser f.eks. massehenrettelser av sivile, halshugging av ofre, samt vold mot kvinner, barn og eldre mot sivilbefolkningene i disse områdene. Et av kjennetegnene på en terrororganisasjon er bruk av frykt for å få andre til å innrette seg etter deres ønsker.

ISIL har en modus operandi, som er samsvarende med definisjonen og forståelsen av den såkalte fjerde bølgen innen terror. Denne er preget av en religiøs overbevisning, noe ISIL definitivt er gjennom å fremstå som en jihadist-bevegelse med et uttalt mål om opprettelsen av et religiøst Kalifat. De slår til på en voldsom måte og er brutale. De bruker krigsvåpen mot sivile, som ofte fører til massedrap. Ofrene er åpenbart tilfeldige og ikke et mål i seg selv. I det siste har de imidlertid hatt mindre angrep ofte utført av enkeltpersoner, noe som også er en trend som er sammenfallende med de oppfordringer som den sentrale ledelsen har uttalt gjennom bruk av sosiale medier.

ISIL har et mål om opprettelsen av et verdensomfattende kalifat uten hensyn til landegrensener. Dette tyder på en global visjon. I de områdene i Syria og Irak hvor ISIL har kontroll begår de kontinuerlige brudd på menneskerettigheter. Dette inkluderer folkemord, drap og tortur av sivile, slaveforhold, nektelse av utøvelse av religion, vold mot kvinner og barn samt vilkårlige henrettelser uten dom og rettfærdig rettergang. ISIL tar hverken hensyn til internasjonal rett eller konvensjoner. Deres aksjoner kan betraktes som brudd på både Folkeretten og etablerte menneskerettigheter, noe som også er typisk for terrororganisasjoner. Selv anser de seg nok som en slags frigjøringsbevegelse, som skal ivareta sikkerheten til sunnimuslimene i de områder de har kontroll, samt befri verden fra de vantro.

Rent juridisk gjelder ikke hverken Folkeretten eller de folkerettslige konvensjonene for ISIL, da de bare er gyldige mellom stater. ISIL har til tross for ingen anerkjennelse selv proklamert seg som en egen stat (Islamic State), men ønsker samtidig ikke å være en del av verdenssamfunnet. ISIL ønsker å stå utenfor det etablerte globale samfunnet.

Organisasjonen har støtte i den sunnimuslimske befolkningen i området, og også hos allianser de har klart å etablere. Til tross for dette har ISIL mistet kontroll over ca. 14 % av sine landområder uten at de har vunnet tilsvarende andre områder i regionen. En militær koalisjon ledet av USA har bombet ISIL i snart ett år. Russland begynte å bombe mål i Syria i slutten av september 2015.

Den 31.10.2015 ble et russisk passasjerfly utsatt for et bombeangrep, slik at det styret over Sinai og 224 mennesker mistet livet. ISIL synes derfor ikke redd for å utfordre etablerte militære stormakter som Russland. Etter denne hendelsen intensiverte både Russland og koalisjonen bombingene av ISIL (Dagbladet 20.11.2015). I tillegg sendte Frankrike sitt hangarskip til de østlige delene av Middelhavet. Ombord var 26 fly, 5 helikoptre og 2000 soldater. Dette økte den militære kapasiteten for å angripe ISIL betraktelig (Dagbladet 20.11.2015).

Den 19. november 2015 bombet Russland flere oljeinstallasjoner og infrastruktur kontrollert av ISIL. Russlands president uttalte i denne forbindelse at franske styrker var å anse som allierte, og at landene skulle samarbeide om å knuse ISIL (Dagbladet 20.11.2015).

26. november 2015 annonserte president Obama at Russland og USA skal samarbeide for å bekjempe ISIL. Samtidig brukte han anledningen til å anmode om en større grad av koordinering mellom Russland og USA i angrepene mot Syria og ISIL (Dagbladet 26.11. 2015). Flere har imidlertid advart mot en eskalering av å bruke av militær makt i området, da de er bekymret for en spredning og eskalering av konflikten. ISIL har utfordret noen av supermaktene, og vil kanskje føle konsekvensene mer enn tidligere. Dette betyr ikke at det kommer til å bli en lett match å knuse ISIL for hverken Frankrike, USA og Russland. ISIL har brukt hard makt, og gjør det fremdeles. De disponerer krigsmateriell og bruker det aktivt. ISIL er ikke en isolert bevegelse, men har tette bånd til stormakter.

ISILs opererer i flere land både i Europa, Afrika, Midtøsten samt Canada og Australia, og rettet sine aksjoner mot ulike religiøse og etniske grupper. De kan derfor betraktes som en transnasjonal global organisasjon og en internasjonal terrororganisasjon. ISIL har mange fremmedkrigere fra flere ulike land og antallet er jevnt økende. Dette viser at de opererer internasjonalt med hensyn til rekruttering. Dette kan bety at ISIL har fått mer betydning og større makt rent geopolitisk.

ISIL har tilgang på store økonomiske ressurser hvilket påvirker deres handlingsrom, og ikke minst kan deres tilgang på nødvendig materiell og personell. Det er indikasjoner på at ISIL opererer som et internasjonalt selskap med en klar visjon (kalifatet) med klare strategier (militært og innen kommunikasjon), internasjonal handel om enn svart (oljesalg) og oppbyggingen og ledelsen er likt det man finner i store internasjonale konsern. Dette er enda et kjennetegn på at ISIL er en global aktør.

Ledelsen og organiseringen av ISIL er hierarkisk og autoritær, noe som er typisk for terrororganisasjoner. Det som skiller ISIL fra andre terrororganisasjoner er deres strukturerte og planmessige forretningskonsept, samt deres bruk av sosiale medier for å nå sine mål. Gjennom bruk av sosiale medier er terrorgruppen ISIL forbundet i et globalt nettverk både digitalt samt offline og har en felles overbevisning. Deres planmessighet og strukturerte oppbygging skiller dem fra andre terrororganisasjoner som f. eks. al Qaida. ISIL kan derfor beskrives som en effektiv og global terrororganisasjon. Mesteparten av ISILs virksomhet foregår online, alt fra rekruttering, propaganda til strategi og instruksjon, og dette kan ha betydning for hvilken form for terrorisme som utøves (Atwan 2015, 15). ISILs bruk av ny

teknologi som sosiale medier kan betraktes som innovativ, og det er usikkert om man kan forstå betydningen av den fullt ut (Sloan 2011).

4.2 HVORDAN BRUKER TERRORORGANISASJONEN «ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT» (ISIL) SOSIALE MEDIER OG HVA ER ÅRAKENE TIL DET?

Visjon om kalifatet og maktposisjonering

Betydningen av bruk av sosiale medier er viktige for ISIL, og enkelte hevder at det er usannsynlig at ISIL ville ha eksistert i sin nåværende form uten bruk av digital teknologi (Atwan 2015, 4). ISIL bruker sosiale medier aktivt og blant annet for strategisk å bygge opp terrororganisasjonen som en egen merkevare. Gruppen bruker mediene for blant annet å spre sin visjon om kalifatet. De sender ut strategiske meldinger, og bruker dette råt som et psykologisk våpen i sin terrorstrategi. En av de mest kraftfulle verktøy til ISIL er etableringen av sin merkevare og image, og som er knyttet til forestillingen om at det er en moderne "kalifatet". ISIL blir ved dette som en slags fortropp for militant islam, som den eneste legitime jihadist bevegelsen som er i stand til å holde et territorium og styrer. Ved å leve etter militant islam sprer ISIL budskap om at de tilbyr en mer ren måte å leve på sammenliknet med sekularisme. Ved hjelp av propaganda, sprer de et inntrykk av at de er i stand til og administrer et samfunn og gi beskyttelse gjennom medisinske, sosiale og rettsinstanser (Soufrangroup 2015).

Abu Bakr al- Baghdadi sin annonsering av Islamic State (IS) i al-Nouri moskeen anses som ISIL' første velregisserte forestilling. Det var nesten ingen som var forberedt på dette, men de som hadde fulgt med i området hadde allerede advart mot utviklingen av gruppen (Ali 2015, 33).

ISIL har klart å samle ulike terrorgrupper gjennom bruk av blant annet sosiale medier, og dette gjør situasjonen uoversiktlig samtidig som det gjør terrorgruppen sterkere og gir det økt makt. Jihadister verden over sympatiserer med hverandre, og stiller opp når det trengs (Ali 2015, 111).

Det er flere muslimske ledere som har tatt tydelig avstand fra opprettelsen av Islamic State. Blant disse er blant annet konservativ lærde muslimer som Yusuf al- Qaradawi. Han er

egypter og er kjent, fordi han blant annet har sitt eget program på tv-kanalen Al-Jazeera. Al-Qaradawi har uttalt at opprettelsen av IS er et brudd på sharia. Imanen av Al-Azhar, som er en av de ledende sunnimuslimske lederne, tok også avstand fra ISIL når de annonserte kalifatet og uttalte at «å okkupere et land og drepe halve befolkningen er ikke en islamsk stat, men terror». På samme tid som annonseringen av IS skjer, ble al-Maqdisi løslatt fra fengsel i Jordan. Han fordømte kalifatet og advarte om at opprettelsen kunne medføre en voldspirale (Ali 2015, 35-36).

ISIL sender ut doble budskap i forhold til kalifatet og gjerne om uforenelige temaer. Enkelte ganger fremstiller organisasjonen kalifatet som et veldig fredfylt og idyllisk sted, mens andre ganger som et voldssamfunn uten sidestykke. Dette fordi målgruppene er forskjellige. De viser det voldelige bildet for å true Vesten, og for å appellere til fremmedkrigere og andre som ønsker å delta i det de anser som en islamistisk kamp (Aftenposten 25.11.2015).

En samling videoer viser den islamske staten som en vennlig og velferdsorientert stat. Den vises smilende politi og innbyggere som fisker i fred ved elvebredden av Eufrat. Disse videoene var produsert lenge før kalifatet ble erklært som IS sommeren 2014 (Aftenposten 25.11.2015).

Mens al-Qaida ofte viste bilder av sin leder Osama bin Laden, fremhever ISIL i stedet sine krigere og tilhengere. Det er sjeldent at Abu Bakr al-Baghdadi eller noen andre i toppledelsen viser seg offentlig gjennom sosiale medier eller andre mediekkanaler (Aftenposten 25.11.2015).

ISIL bruker først og fremst sosiale medier for og nå frem i konvensjonelle medier, som TV, radio og aviser. Konvensjonelle medier har mest makt, og målet for ISIL er derfor å få mest oppmerksomhet i disse (Ali 2015, 112).

Utviklingen innen digitalisering har ført til bruk av sosiale medier, og dette har også påvirket terrororganisasjonens ISILs form for terrorisme. ISILs bruk av IKT og sosiale medier kan betraktes som en kommunikasjonsrevolusjon. De når mange mottakere over hele verden og danner nettverk, som kan anses som nettverksorganisering. Denne har imidlertid ikke ført til noen endringer i ISILs hierarkiske organisering, noe som er sammenfallende ellers for vanlige foretak.

Det synes som nokså klart at ISILs ledelse har forstått betydningen av den digitale revolusjon med hensyn til globalisering og makt. De utnytter teknologien så langt det er praktisk mulig med å kommunisere sine visjoner til mottakere over hele verden. Terrorgruppens ledelse bruker aktivt sosiale medier for å markere seg og påvirke andre gjennom f.eks. rekruttering.

Rekruttering

Petter Nesser uttalte i et møte i Stortinget i 2015 at bruk av sosiale medier gir terrorgruppene et bredt nedslagsfelt og når mange, noe som er i tråd med et overordnet mål om å øke rekrutteringspotensiale. Et av målene til jihadistiske terrororganisasjoner er blant annet å nå ut og rekruttere mennesker, som kan utføre egne operasjoner i Europa (Stortinget 2015).

Ved å bruke sosiale medier bevisst når ISIL frem til potensielle kandidater som kan bli fremmedkrigere. Bruken av sosiale medier synes veldig profesjonell og strategisk tilrettelagt, noe som selvfølgelig påvirker individene som lar seg rekruttere. ISILs propaganda når det gjelder rekruttering er spesielt myntet mot fremmedkrigere både i innhold og som målgruppe. Viktige beskjeder er oversatt til engelsk, fransk og tysk til å begynne med, for senere å bli oversatt videre til russisk, indonesisk og Urdu (Berger 2015, 75-100).

Terrororganisasjonen har knyttet til seg enkeltpersoner ved bruk av sosiale medier, som ikke nødvendigvis er medlem av en spesifikk organisasjon eller gruppe. Disse kan betraktes som potensielle terroriser (Ali 2015, 111), og kan beskrives som «ensomme ulver». Det er disse som har dannet grunnlaget for den endringen vi har sett hvor terrorister går bort fra store angrep til mindre målrettede aksjoner ved hjelp av enkle våpen.

Al-Suri, som tidligere hadde en sentral rolle under et opprør mot Assad regimet på 1980 tallet, mente at ISIL ikke burde legge så stor vekt på kvantiteten i rekrutteringen. Med det mente han at masserekruttering ikke var viktig, men at ISIL burde fokusere på hvem man rekrutterte. De som var mest attraktive var tidligere elitesoldater og vestlige fremmedkrigere (Ali 2015, 96).

I rekrutteringsvideoer ser vi fremmedkrigere i mange av produktene, noe som kan ha innvirkning på rekrutteringen. Det finnes ingen spesifikk profil på hvem som lar seg rekruttere som fremmedkriger, men likevel er det visse trekk man kan finne hos de som drar. Man skiller ofte mellom interne og eksterne behov. Hos de med eksterne behov er følelsen av

å delta i en historisk begivenhet sentral. Faktorer som tradisjonelt har blitt ansett som mulige årsaker til terror, som f.eks. svake stater og sosial og økonomiske forhold har blant forskere på ekstremisme liten forankring. Intern motivasjon er linket til behov og ønsker hos den enkelte, som kan variere veldig. Følelse av tilhørighet, flykte til en ny identitet, opplevelse av et eventyr og penger kan være noen av drivkreftene. Enkelte vil bare oppleve noe for dem meningsfylt (Berger 2015, 75-100). Fellesfølelsen blir forsterket ved bruk av sosiale medier.

Abdelhamid Abaadoud, som er ansett som arkitekten bak angrepene i Paris, hadde flere ganger deltatt i rekrutteringsvideoer fra ISIL. ISIL har publisert en mengde filmer og erklæringer, noe som tyder på at de ønsker og nå et globalt publikum. ISIL hadde videre et ganske omfattende system for evaluering og trening av rekrutterte fremmedkrigere, som f.eks. to måneders grunnleggende militære trening. Nyankomne mediepersonell fikk i tillegg 4 uker med spesialisering innen medie- og kommunikasjon. Kursopplegget hadde spesialisert seg på hvordan filming skulle utføres, samt tekniske forhold relatert til klipping, stemmebruk og toner i lydsammensetning (Aftenposten 25.11.2015).

Rekrutteringen som foregår via sosiale medier er veldig viktig for ISIL, da det er antatt at ca. 90 % av fremmedkrigerne rekrutteres via nettet. Tidligere foregikk nesten all rekruttering gjennom direkte kontakt i moskeer eller andre møtesteder (Aftenposten 25.11.2015).

Av fremmedkrigere var ca. 600 vestlige kvinner frem til høsten 2015, og nesten 100 av dem kom fra Storbritannia. En av kvinnene som har dratt til området er 20 år gamle britiske Aqsa Mohmood fra Glasgow i Skottland. Hun har aktivt rekruttert andre vestlige jenter via bloggen sin hvor hun gir religiøse råd, veiledning til reise til Syria og emosjonelle råd. Aqsa gikk på skole og hadde mange venner i Skottland. I november 2013 forlot hun Glasgow og reiste til Syria hvor hun giftet seg med en ISIL terrorist. I kjølvannet etter henne har andre yngre briter som 15 år gamle Shamima Begum, Amira Abase og 16 år gamle Kadiza Sultana reist til Syria etter at Aqsa har vært i kontakt med dem via Twitter. Videre reiste de 16 år gamle tvillingsøstrene Zahra og Salma Halane fra Storbritannia til Syria samt 16 år gamle Samra Kesinovic og Sabina Selimovic fra Østerrike. De to sistnevnte kom i kontakt med noen tsjetsjenske gutter via sosiale medier, som oppmuntret dem til å dra til Syria (Ali 2015, 121-131).

Ishaq Ahmed er den første norske fremmedkrigeren som ble dømt for å ha deltatt i terrororganisasjonen Al- Nusra (Aftenposten 7.9.2015), og til sammen har PST tatt ut siktelse mot til sammen 18 personer i tiden 2012 frem til juli 2015 etter terrorbestemmelsene i straffeloven.

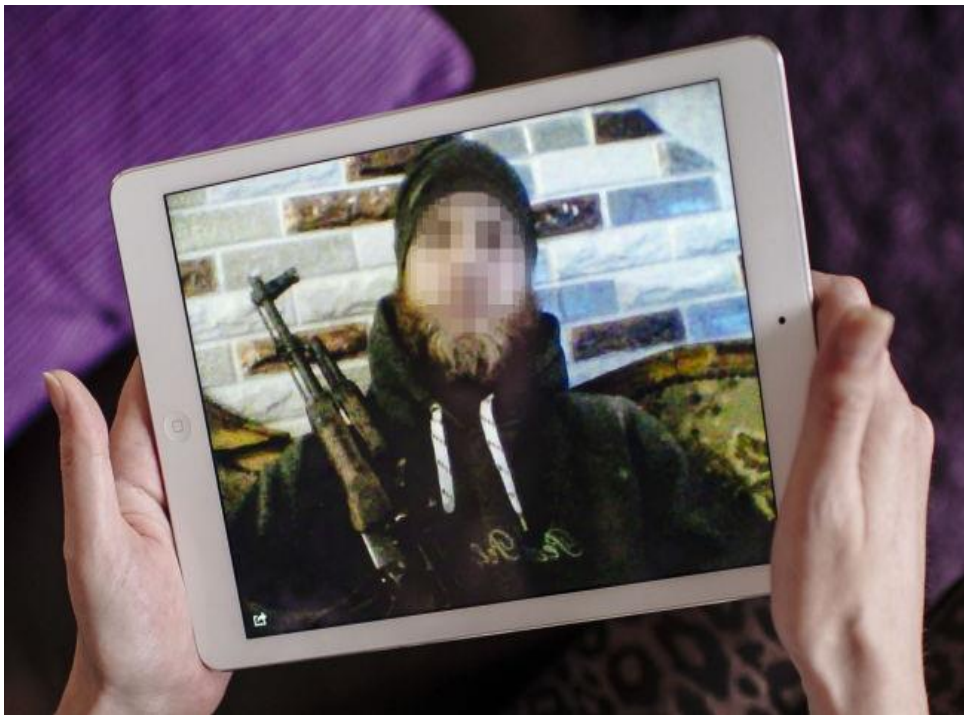


Figur 2 Ishaq Ahmed- norsk straffedømt fremmedkriger (Aftenposten 2015).

Tre etniske nordmenn dro fra det samme miljøet i småbyen Levanger like før jul i 2014, for å bli fremmedkrigere og slutte seg til terrororganisasjonen ISIL. En av dem var en yngre kvinne, som var gift med en av de to mennene som dro. Hun meldte fra til slektninger og pårørende i februar 2015, at hennes ektemann hadde blitt drept. Den andre mannen har meddelt på sosiale medier at han til tider er redd for å være i området, men at han også koser seg til tider (VG 21.4.2015).



Figur 3 To av de tre trønderne som dro til Syria like før jul 2014 (VG 2015).



Figur 4: Den tredje av de som dro fra Levanger til Syria for å bli medlem av ISIL (VG 2015).

ISIL benytter også internett til å publisere brukermanualer for krigere, spesielt rettet mot britiske militante. Der beskrives i detalj hvordan britiske mål skal angripes, og manualene er ofte gjemt bak en ordinær nettside. Deretter følger gjerne instruksjoner for sletting av digitale

spor. Videre finnes det informasjon om bruk av krypterte SMS, bruk av IP adresser og smarttelefoner (Ali 2015, 105).

ISIL tilpasser seg altså en globalisert verden, og ikke minst digital teknologi både ved rekruttering og opplæring av fremmedkrigere. De bruker også sosiale medier til å spre frykt, noe som er et av kjennetegnene for hva terrororganisasjoner ofte har som mål.

Spre frykt

Konflikten i Syria og Irak har de siste årene preget nyhetsbildet i Norge og resten av verden. ISILs bruk av vold er dokumentert gjennom sosiale medier, som f.eks. Youtube og FB. Flere videoer viser blant annet massehenrettelser, halshugginger, steining av kvinner og homofile. I mai 2014 dokumenterte ISIL en massehenrettelse av flere dusin ubevæpnede irakiske soldater i filmen «The Clanging of the Swords Part 4» (Berger 2015, 11).

ISIL benytter sosiale medier for å skape spre frykt også blant utenlandske pårørende til gisler som er tatt til fange, for å få løsepenger og derav inntekter. Den 25. august 2014 publiserte ISIL en video som viste halshuggingen av den amerikanske journalisten James Foley, som hadde vært gissel i siden 2012. Henrettelsen ble antakelig utført av en britisk fremmedkriger, siden vedkommende snakket perfekt engelsk (Berger 2015, 80-88). Videoen hadde en ren og klar lyd på grunn av at det ble brukt en myggmikrofon, som vanligvis brukes i tv-studioer. Bildene var i HD kvalitet. Videoen av drapet er vist over 1.8 millioner ganger på Youtube, og det finnes flere kopier av dette (Berger 2015, 80-88). Nærmere undersøkelser av denne videoen viser at ISIL har brukt en veldig streng koreografi under produksjonen. Tekniske undersøkelser viser at mange scener var prøvespilt og filmet i flere sekvenser i flere timer. Videre viste videoen at det var brukt profesjonell lyssetting, lyd og kameravinkling (Aftenposten 25.11.2015).

Den 2. september samme år ble drapet på en amerikansk journalist Steven Sotloff publisert av ISIL. Dette fikk den amerikanske presidenten til å erklære at han skulle ødelegge ISIL. Amerikanske luftstyrker ga luftstøtte til irakiske bakkestyrker som tok tilbake Haditha-dammen og byen Barwana den 8. september. ISIL responderte med halshuggingen av den britiske hjelpearbeideren David Haines den 14. september 2014. Samtidig som ISIL publiserte drapet av Haines på Youtube, la de ved en melding med tittelen «En melding til Amerikas

allierte». Deretter fulgte drapet på Alan Henning den 1. oktober, som ble godt dokumentert på Youtube. Han var en britisk drosjesjåfør og hjelpearbeider (Berger 2015, 80-88).

I oktober 2014 ble den japanske filmfotografen og journalisten Kenji Goto kidnappet i Syra, og hans kollega Haruna Yukawa reiste etter for å forsøke å befri ham. ISIL publiserte like etterpå en video av Yukawa, der man kunne se at han er skadet (Ali 2015, 158-159).

Den 16. november 2014 viste ISIL henrettelsen av Abdul Rahman Kassing, som var et amerikansk hjelpearbeid (Berger, 2015, s. 80-88). Denne videoen var imidlertid ikke så godt regissert, som den av James Foley. Under filmingen av henrettelsen av Kassing, brukte ISIL software for spesialeffekter til å montere inn digitale bilder av offeret og gjerningsmannen mot en dramatisk bakgrunn (Aftenposten 25.11.2015).

I januar 2015 dukker begge opp på en video fra ISIL hvor der Japan fikk 72 timer på å betale løsepenger på 200 millioner US dollar. Dette gjorde ikke Japan, og Yukawa ble halshogget etter fristen gikk ut. For å løslate Goto endret ISIL kravet til at de ønsket en kvinnelig fange i Jordan løslatt. Hun het Sajida al-Rishawi, og hun var fengslet på grunn av deltakelse i et terrorangrep mot et bryllup på Radissonhotellet i Amman i 2005. I slutten av januar publiserte ISIL en video hvor man kunne se at også Goto var blitt halshugget. Disse to henrettelsene skapte et stort engasjement i Japan (Ali 2015, 158-159).

Bruk av halshogging er ikke noe nytt, men representerer en del av Zarqawis ideer. I 2004 publiserte han 10 videoer, som viste halshogginger. Ledelsen i Al-Qaida mente at slike publikasjoner skadet organisasjonen, og også ville skyve muslimsk sympati bort fra dem og at de kunne miste tilhengere. ISIL står for det motsatte, som har innført halshugging som et slags kjennemerke. Etter hvert har ISIL kommet opp med nye former for henrettelse, som da de i februar 2015 viste bilder av den jordanske piloten som blir stengt inne i et bur, og deretter brent levende. Et helt verdenssamfunn fordømte henrettelsen av den jordanske piloten inkludert Det muslimske brorskap, ledere innen Al-Qaida, Al Azhar, et sunni-muslimsk senter (Ali 2015, 164).



Figur 5: Drap på pilot fra Jordan (Worldpress 2015)

Jordan lovet å slå hardt ned på ISIL. I den siste tiden har det vært en økende oppslutning om jihadisme i landet, og motstanden mot monarkiet har steget. Episoden med henrettelsen av piloten medførte en samling av landet og mer samhold rundt monarkiet. Sajida al Rishawi og Ziad Karbouli (dømt for terrorangrepene i Amman i 2005) ble henrettet som en hevn, for drapet på den jordanske piloten (Ali 2015, 162-64).

I juni i år dukket det opp en video fra ISIL, som viste en gruppe menn som var fanget i et bur. Buret ble så senket ned i et basseng, og et kamera i buret viste dødskampen til mennene. Etter de var døde ble buret heist opp (Ali 2015, 167).

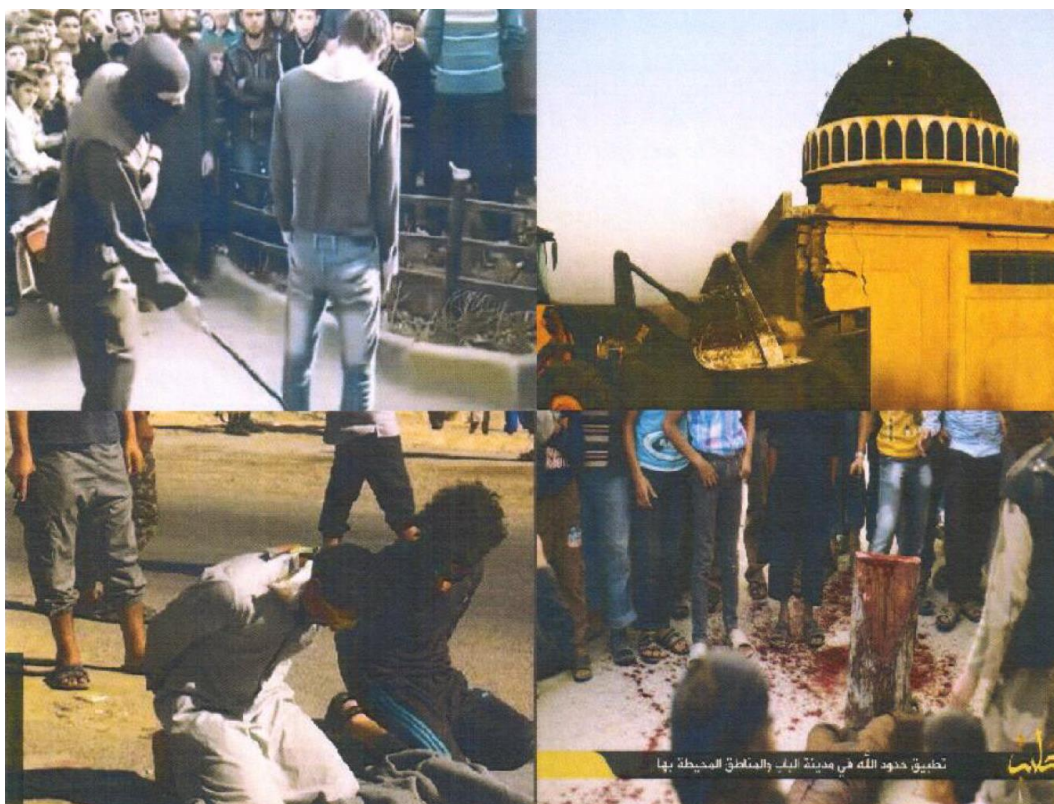
Det er en mulighet for at slike publiserte videoer tiltrekker seg sadistiske personer til ISIL, slik at terrororganisasjonen blir ytterligere ekstremistisk og voldelig (Ali 2015, 167).

Den norske statsborgeren Ole Johan Grimsgaard-Ofstad ble kidnappet i Syria etter at han frivillig reiste til landet rundt nyttår 2015. Den 9. september i år publiserte ISIL at de hadde drept ham. Det viste seg at han hadde vært utsatt for omfattende tortur, før han ble drept (VG 19.11.2015). For alle de nevnte gislene forlangte ISIL løsepenger, noe som ikke ble betalt.

ISIL har regisserte masse mord og blodbad. En marokkansk statsborger, som tidligere var aktiv i ISILs mediekretser fortalte til Washington Post hvordan han deltok i en massehenrettelse. Den var iscenesatt for kamera på en måte som har blitt noe av kjennetegnet

for ISIL. Etter å ha kommet til henrettelsesstedet ble han og de andre mediefolkene samlet, for å unngå at det ble filmet fra samme vinkel. Soldatene, som skulle henrettes, ble avkledd og ført ut i ørkenen mens mediefolkene kjørte i biler rundt dem og filmet. Til slutt fikk soldatene beskjed om å gå ned på kne, og etterpå ble de drept ved skudd eller halshogging. Videoen av dette ligger fremdeles ute på sosiale medier, og viser flere kameramenn som beveger seg inn og ut av bildet under selve henrettelsen (Aftenposten 25.11.2015).

De samme videoene som brukes til å sjokkere utenforstående blir også brukt internt til å underkue skeptiske egne. En strøm av budskap blir formidlet for å overbevise medlemmer om ISILs overlegenhet (Aftenposten 25.11.2015).



Figur 6: Øverst til venstre: offentlig pisking i Aleppo, øverst til høyre: ødeleggelsen av religiøse bygninger i Mosul, nederst til venstre: offentlig henrettelse i al- Raqqa, nederst til høyre: offentlig halshugging i Aleppo. Kilde: ulike ISIL publikasjoner (Milton, 2015).

ISIL har publisert en video av en far som er med på å steine sin datter til døde i 2014, og videoen ligger ennå på Youtube (Youtube 2014).

ISIL mener at kvinnes misjon er å gifte seg og føde barn, men tillater i motsetning til Taliban noe utdanning f.eks. religiøs eller noen fag innen realfagene. De kan også tillate at kvinner utdanner seg innen teologi eller kvinnelege samt lærer. ISIL skriver avslutningsvis i manualen at også kvinner blir krigere, men da som en siste utvei. Manualen ble kun oversatt til arabisk, og var rettet mot arabiske kvinner og andre kvinner i regionen (Ali 2015, 115-117). Dette budskapet blir også spredt via sosiale medier.

I 2013 utstedte arabiske Sheik Mohamad al-Arefe en fatwa, som ble kalt «jihad al-nikah». Den innebar at menn i krig kunne gifte seg med en eller flere kvinner i en kortere periode fra en time opp til en uke for å kunne ha sex med henne, slik at han ble en bedre kriger. Dette fikk stor mufien i Tunis Sheik Othman Battikh til å uttale at «*Det er prostitusjon*» og «*moralsk korrupsjon*», og henviste til praksisen der unge jenter reiste fra blant annet Tunis til Syria for å tilfredsstille ISIL krigere. Da de kom tilbake til Tunis hadde flere kjønns sykdommer og mange var gravide etter at de hadde blitt tvunget til sex med utallige menn fra Afghanistan, Lybia, Tunis, Irak, Syria og Somalia. Barna som ble født i hjemlandene, ble sett på som illegitime.

Da ISIL i august 2014 inntok Sinjar, flyktet nærmere 50 000 yezidier som bodde der opp i fjellene. ISIL misbrukte yezidikvinnene, fordi de anså dem som vantro. Kvinnene ble tilbudt ISIL terrorister, og ble betraktet som en gave fra gud de bare kunne ta for seg av. ISIL strippet dem nakne, undersøkte dem for å sjekke om de var jomfruer og sorterte dem etter utseende før de endte rundt på omgang blant ISIL. De ble utsatt for grov seksuell tortur, og enkelte har blitt solgt videre til inntil 20 personer. Til og med jenter ned i ni- ti årsalderen har blitt seksuelt misbrukt og gjort gravide. ISIL har en prisliste over hva som betales for en yezidislave, og yngre barn opp til 9 år er dyrest og koster 170 US dollar, mens kvinner mellom 20-30 år er billigst og koster 90 US dollar. Noen av jentene og kvinnene har dødd av misbruket, mens andre har begått selvmord (Ali 2015, 138-40).

Til sammen er ca. 4000-5000 yezidijenter fremdeles i ISIL fangenskap i private hjem, på hoteller og skoler samt i fengsler og tidligere offentlig bygninger. Høsten 2015 henrettet ISIL 19 jenter etter å vært holdt i fangenskap siden sommeren 2014, fordi de nektet å ha sex med terroristene. Human Right Watch har slått fast at ISIL holder jenter og kvinner som sexslaver og tvangsgifter dem bort. ISIL ser på yezidislavene og mennesker fra andre religioner som

vantro, og derfor er det helt greit og både drepe dem samt holde dem som slaver (Ali 2015, 138-40).



Figur 7: Yezidikvinner på flukt (VG 2014)

ISILs bruk av seksualisert vold har også inspirert Boko Haram og andre terrororganisasjoner til å utsette kvinner for samme type vold.

Terrororganisasjonen har også angrepet andre myke mål som turister. I løpet av 2015 er blant annet følgende turistmål angrepet:

- 18. mars: 21 personer ble drept hvorav 18 utenlandske turister fra seks ulike land, da væpnede menn angrep Bardo-museet i Tunisias hovedstad (DN 18.3.2015)
- 26. juni: En tunisisk student tilknyttet ISIL angrep turister på stranden i Sousse og drepte 38 mennesker (Aftenposten 4. 7.2015). Ca. 114 norske turister bodde i nærheten av åstedet (Dagbladet 26.6.2015).
- 21. august: Amerikanske soldater forhindrer at noen ble drept da en terrorist skyter rundt seg på toget mellom Amsterdam og Paris (Dagbladet 22.8.2015)
- 31. oktober: Et russisk fly styrter i Sinan like etter at det tok av fra Sharm el-Sheik i Egypt og 224 mennesker mistet livet. ISIL tok på seg ansvaret (VG 17.11.2015)

- 13.november: Terrorister fra ISIL angrep et konsertlokale og mange kafeer i Paris og 129 mennesker døde og 352 ble skadet. Senere døde ytterlige en av skadene (Aftenposten 13.11.2015). Angrepet ble fordømt av NATO (NATO 14.11.2015).

Flere av disse angrepene er senere omtalt av ISIL i sosiale medier. Angrepene i seg selv skaper selvsagt frykt blant ferierende og kan påvirke deres valg av ferielokasjon, slik at de unngår å reise til steder som de oppfatter som utrygge. Dette vil igjen ha konsekvenser for turistindustrien og økonomien i land som f.eks. Egypt og Tunis.

I det siste året har vi altså sett en dreining til mindre angrep ved bruk av enkle håndvåpen i form av kniver og økser utenfor kjerneområdene til ISIL. Dette er i tråd med det som ble publisert av ISIL 21. september 2014, da deres talsmann Abu Mohammad al Adnani oppfordret ensomme ulver til å angripe Vesten med de våpnene de hadde tilgjengelig, være seg en pistol, kniv eller en personbil for å kjøre inn i fotgjengere (Berger 2015, 17). Dette er i tråd med funnene i artikkelen til Nesser.

ISIL har fokus på sitt image knyttet til både vold og frykt. Terrororganisasjonen bruker disiplinerte metoder for å bygge sin merkevare, slik at det nesten er like gjenkjennbart som Nike eller Coca Cola (Aftenposten 25.11.2015).

Propaganda

Tidligere mente man at selve mediene, som formidlet propaganda var så sterkt at de skapte en folkeopinion. Folk, som passive mottaker av et budskap, ville som oftest sluke alt slik det ble formidlet av avsender. I nyere medieforskning har mottakerne av budskap fått en mer fokusering, og det er viktig å finne fellestrekk hos dem for å oppnå maksimal påvirkning. Slik sett må propaganda skreddersys mot ulike målgrupper samt at TV og levende bilder er det mediet som gjør sterkest inntrykk på folk. Dette er noe ISIL kjenner til, og bruker propaganda på ulike måter tilpasset forskjellige målgrupper. Noe av forklaringen på hvorfor ISIL når så bredt kan ligge i denne bevisstheten, som de lager sine mediestrategier ut fra. Deres mediestrategi blir omtalt som like viktig som deres militære strategi. For ISIL er det ikke så nøy om hvordan virkeligheten faktisk er reelt sett, men hvordan den oppfattes av mottakere. Det er f.eks. viktig for ISIL å gi et inntrykk av at de er på fremmarsj, selv om de taper landområder (Ali 2015, 92-94).

Journalisten R. Fisk skrev i 2015 en artikkel i The Independent hvor han fokuserte på at en av ISILs største seire var at verdenssamfunnet omtalte og behandler terrororganisasjonen, som en nasjonalstat (IS). Mange medier bruker nå konsekvent IS om ISIL, og selv krever terrororganisasjonen at befolkningen i de okkuperte områdene behandler den som et statsstyre (Ali 2015, 92).

ISIL benytter en betydelig mediegruppe for å regissere sine produkter ment for sosiale medier, og de er profesjonelle. Gjentatte opptak av henrettelser, stridskamper og innlagte spesialeffekter er en del av hverdagene for produsentene av voldsopptakene. De medieansvarlige får sine oppdrag skriftlig og med det svarte flagget til ISIL påstemplet samt åstedet for filmopptakene, men ingen detaljer (Aftenposten 25.11.2015). Selve IS flagget har ISIL hentet historisk bak til profetens Muhammeds tid, og han brukte det til å spre om islam. Den arabiske teksten kalles «shadada» og er en trosbekjennelse til Gud. Flagget er det fremste symbolet på ISIL, og terrorgruppen er fult klar over symbolikken (Ali 2015, 44).



Figur 5: ISIL flagg

Kameramenn kjører rundt omkring i det som omtales som Kalifat, og forvrenger begivenhetene de angivelig skal dokumentere. Både stridshandlinger og henrettelser er så nøye regissert at de involverte ofte må gjøre gjentatte opptak og lese replikker fra små huskelapper. Opptakene som gjøres har mange tilskuere rundt omkring i verden, og dette vet ISIL å benytte seg av. Ofte sendes videoer til nyhetskanalen Al Jazeera og andre TV selskaper (Aftenposten 25.11.2015).

Utstyr til opptak kommer med forsendelser fra Tyrkia og blir levert direkte til ISILs medieavdeling, som forøvrig domineres av utlendinger med erfaring fra produksjon fra tidligere jobber innen nyhetskanaler eller IT selskaper. Kilder fra amerikansk etterretning har

opplyst at de har liten kunnskap om hvem som kontrollerer ISILs propagandamaskin. Det er imidlertid antatt at den ledes av ISILs fremste talsmann, som heter Abu Muhammad al. Adnani. Mediegruppen er sammensatt av erfarne folk fra al- Qaidas propagandamaskin og unge som behersker sosiale medier. Avdelingen er bygget opp hierarkisk med ledende personell, som behandles som «emirer». Ledelsen har en ledelsesstil, som minner om totalitære regimer. De er direkte involverte i beslutninger knyttet til strategi og territorium, og har staber med flere hundre ansatte. Deres lønninger og er adskillig bedre enn det de operative terroristene får, fordi de er ansett som viktigere for ISIL (Aftenposten 25.11.2015).

Tilgang til internett er ofte begrenset i de ISIL kontrollerte områdene, og derfor setter egne propagandaenheter opp storskjermer hvor de viser aktuelle videoer. Videoene hentes fra ISILs stadig økende filmbibliotek og skildrer som sedvanlig dagligliv, militær trening og drap. Videre blir de verste videoene, som brenningen av en jordansk krigsfange vist om og om igjen (Aftenposten 25.11.2015). I de fleste ISIL kontrollerte byene er det etablert egne medieenheter, som arbeider innen kommunikasjon og media. Ved okkupasjon av nye byer og områder får journalistene der vanligvis valget mellom å arbeide for ISIL eller bli henrettet. På denne måten skaffer ISIL seg en kontinuerlig tilgang på profesjonelle mediekompetanse (Ali 2015, 98-99).

Mediesenteret til ISIL blir kalt al-Hayat, som betyr «liv» og ble etablert våren 2014. Det har en nesten lik logo, som TV kanalen Al-Jazeera. ISIL bruker denne for å få mest mulig kredibilitet. Mediesenteret har ulike avdelinger med ulikt ansvar, som f.eks. visuelt materiale og produksjon av ISILs militære kapasitet (Ali 2015, 99-112).

Et av ISILs viktigste propagandaverktøy er magasinet Dabiq, som utgis flere ganger per år. Magasinet bærer preg av profesjonalitet med hensyn til språk, bilder, produksjon og layout. Utgavene er flerspråklig, antakelig for å nå nye fremmedkrigere og sympatisører i Vesten. Selve navnet Dabiq har opprinnelse i en liten by i Syria, som i følge historien skal ha vært lokasjon for hellig krig. Innholdet i Dabiq er ulike rapporter fra ISIL kontrollerte områder, frontlinjen og status på krigføringen samt religiøse tekster, som har et visst journalistisk preg med blant annet et tydelig tema. De ulike utgavene har hatt til dels ulikt innhold, og det spenner fra en innføring i kalifatet, trusler om at «enten er man med eller mot», oppfordringer om å flytte til Irak eller Syria, USAs krigføring mot ISIL, ekspansjon av ISIL til nærområdene

i Midtøsten og Nordafrika, ansvar for terrorangrepet i Sydney i desember 2014, ISIL i krig mot Japan samt omtale av Boko Haram og troskapserklæring til IS (Ali 2015, 102).

I tillegg til magasinet Dabiq, har ISIL også en egen radiokanal al-Bayan, som sender på engelsk, russisk og arabisk der de sender om temaer som sharia, straffemetoder og legitimerer vold med henvisning til islam (Ali 2015, 103).

Kvinne i ISIL er et viktig middel for propagandaen til terrororganisasjonen. De idealiserer samfunnet de lever i via sosiale medier samtidig som de deler sterke bilder av lik, henrettelser i kombinasjon med bilder av matretter og naturbilder. Kombinasjonen mellom det søte og vold er helt spesielt for profilen til disse kvinnene. Det gjør dem mer menneskelig, og har nok derfor en sterkere appell til vestlige kvinner enn om de bare hadde fokusert på det bestialske ved ISIL. For å dempe fokuset på vold benytter kvinnene også humor og selvironi. Budskapet er at ISIL egentlig består av helt normale kvinner og menn, men at de dessverre må drepe fordi de må (Ali 2015, 115-131).

Når det gjelder kvinner bruker ISIL dobbel kommunikasjon, alt ettersom hvem som er målgruppen for propagandaen. ISIL gjør inntrykk av at kvinnene får betydningsfulle roller i organisasjonen, og dette fordi organisasjonen ønsker å tiltrekke seg flere kvinner. Disse kan igjen brukes for å rekruttere menn, særlig utenlandske. Mennene får imidlertid beskjed om at de kommer til å få tildelt kvinnelige sexslaver, som de kan misbruke etter eget ønske. I de fleste tilfellene er kvinner objekter, enten som frivillige jihadbruder eller sexslaver som yezidikvinner. ISIL spiller altså på sex når de utarbeider propaganda ved at kvinnene er aktive og synlige, men som objekter (Ali 2015, 117).

Terrororganisasjonen passerte merkenavn som Vatikanet i en undersøkelse fra 2015 (Ali 2015, 109). For ISIL handler det om å etablere seg som et anerkjent navn, fordi dette vil bidra positivt til organisasjonen.

Noen mener at ISIL får for mye oppmerksomhet, mens andre mener de ikke gjør det. ISIL er en av de farligste og største truslene vi står overfor, og organisasjonen vokser veldig fort. Ingen kjenner ikke eksakt hvor stor fare den utgjør, og heller ikke hvor stor den kommer til å bli. Det er derfor viktig og ikke gi til kjenne at ISIL får for mye oppmerksomhet, men heller rette fokus på hvilken oppmerksomhet de får (Ali 2015, 95).

ISIL bruker både internett og digital kommunikasjon med stor dyktighet og oppfinnsomhet, og står imot global militær etterretning. I januar 2015 brøt ISILs «Cyber Kalifat» inn på Pentagons sentral kommando (CentCom), og tok over Twitter og YouTube kontoen deres. CentCom er den avdelingen som er ansvarlig for Midt-Østen strategien og operasjonene der. ISIL kunne triumferende videreformidle sensitiv informasjon, inkludert navn og adresser til militært personell og spre dette via sosiale medier. I tillegg delte de linker til «skyer» til CenCon og lastet disse ned og arkiverte dem (Atwan 2015, 5).

Hverken USA eller allierte har funnet noen mottiltak som fungerer mot denne propagandamaskinen. Utenriksdepartementet i USA hadde laget en plan for dette, men den hadde bare minimal påvirkning. ISILs medlemmer har flere ganger omgått forsøk på å blokkere dem på sosiale medier, som f.eks. Twitter og Facebook (Aftenposten 25.11.2015).

Provokasjon

Videoen «En beskjed til USA» viser et klipp av president Barack Obama, som beordret luftangrep mot ISIL i Irak. I videoen truer ISIL med å henrette det amerikanske gisselet Steven Sotloff samt en annen frilansjournalist som ble tatt til fange i Syria i 2012. Forsker Hegghammer fra FFI mener at formålet med denne videoen muligens var å provosere frem en militær reaksjon fra USA, muligens en begrenset bakkeinvasjon (Skjervold et al 2014).

Terrorvirksomheten til ISIL er godt dokumentert både gjennom tradisjonelle og sosiale medier. Bruk av medier innebærer at mottakerne av budskapet blir påvirket i ulik grad, noe som igjen fører til ulike effekter for de involverte parter. Følgende av ISILs bruk av sosiale medier og deres handlinger knyttet til dette, får ofte konsekvenser langt utenfor kjerneområdet for deres faktiske handlinger også for Norge.

4.3 HVORDAN PÅVIRKES DET NORSKE SAMFUNNET AV «ISLAMIC STATE IN IRAQ AND THE LEVANT» (ISIL)?

Flyktninger fra konfliktområdet i Syria og Irak

Ikke siden konfliktene i det tidligere Jugoslavia har flere mennesker vært på flukt i den senere tid. I 2014 økte antall flyktninger i verden med ca. 8.3 millioner sammenliknet med 2013. De

fleste av flyktningene kommer fra konfliktområdene i Syria, Irak og Sør- Sudan (FN Sambandet 2015).

Krigen i Syria har ført til at halve landet er drevet på flukt etter 5 år med krig. FNs sikkerhetsråd har vedtatt flere resolusjoner for å få inn nødhjelp til sivilbefolkningen, men det har vist seg vanskelig i praksis. Dette fordi 4.8 millioner syrere bor på steder hvor nødhjelp ikke når frem på grunn av sikkerhetssituasjonen (Ali 2015, 79).

I følge UNHCR har situasjonen i Syria og Irak har ført til at ca. 13.6 millioner mennesker er på flukt. Av disse er ca. 7.2 millioner flyktninger internt i Syria, mens ca. 4.4 millioner har flyktet til utlandet. De fleste av flyktningene har ankommet nabolandene Jordan (ca 635 000), Egypt (ca 124 000), Irak (ca. 245 000), Libanon (1.1 millioner) og Tyrkia (ca 2.3 millioner). Fra Irak er ca. 1.9 millioner mennesker internt fordrevet, mens ca. 200 000 har forlatt landet. Fra før var ca. 1 million mennesker på flukt fra regionen (UNHCR 2015). Mange tusen soldater og ca. 210 000 sivile er drept i krigen i Syria (Ali 2015, 79).

I løpet av 2015 har over 1 million mennesker nådd Europa ved å krysse Middelhavet, og har i hovedsak ankommet Italia og Hellas. Det har vært en jevn strøm av flyktninger. I januar kom det ca. 5500 flyktninger og asylsøkere til Europa, mens det i oktober hadde økt til 221 000 på en måned. FN antar at ca. 3735 mennesker har druknet i forsøk på å flykte i løpet av 2015. Nasjonalitetene til de som kommer varierer, men mange kommer fra Syria og Irak. I tillegg er det mange som kommer fra Sør-Sudan og andre afrikanske land (UNCHR 2015).

Årsakene til at menneskene fra Irak og Syria er på flukt kan blant annet relateres til ISILs voldsbruk og kontinuerlige brudd på menneskerettigheter for sivilbefolkningen i området. Bruddene består blant annet i angrep på religionsfrihet, ytringsfrihet, seksuell legning og vern mot krigshandlinger. Terrororganisasjonen har selv dokumentert grove brudd på menneskerettighetene og vist dette på sosiale medier (FN 2014).

Det kan være vanskelig å estimere hvor mange som er på flukt fra ISIL alene, da det er flere radikale grupper som opererer i området. Uavhengig av hvilken terrorgruppe sivile flykter fra, er antallet veldig høyt. Mange av flyktningene oppholder seg i etablerte flyktningeleirer i nærområdene drevet av NGO 'er som Røde Kors, Røde Halvmåne, Redd Barna i samarbeid med FN. Viktige donorland er EU, USA, Norge, Japan og noen gulfstater. I leirene lever flyktningene under dårlige hygieniske forhold og bostandard. Tilgang til mat og helsetilbud er begrenset (FN 2014).

I august 2015 slo administrerende direktør i Verdens matvareprogram alarm om støttekutt til de syriske flyktningene i Jordan samtidig som han ga uttrykk for bekymring for de forverrede levevilkårene. På grunn av alvorlig mangel på finansiering måtte WFP redusere bistanden til ca. 1 millioner flyktninger i Jordan og kan tvinges til ytterlige reduksjoner. Disse kuttene kom samtidig som humanitære organisasjoner reduserte sin støtte. Dette har selvsagt hadde negativ innvirkning på matsikkerheten til mange av flyktningene. Dette er alvorlige følger for de individer som rammes (WFP 2015).

I april 2015 besluttet regjeringen å sende skipet Siem Pilot til operasjon Triton i Middelhavet. Skipet er blant annet bemannet med personell fra forsvar og blant annet norsk politi. Operasjonen er ledet av Italia og er en Frontex- Eu Schengen operasjon, og er rettet mot kontroll av EUs ytre grenser samt redningsaksjoner. Den har en kostnadsramme på 75 millioner NOK per måned. Det er antatt at ca. 200 000 flyktninger er blitt reddet under flukt over Middelhavet (NRK, 7.9.2015). Flyktnings situasjonen har medført at Norge deltar med flere polititjenestemenn- og kvinner enn normal i Frontex.

Flyktnings situasjonen har medført at flere asylsøkere og flyktninger kommer til Norge enn det som har vært vanlig de siste årene. Totalt belegg i mottak har i følge UDI økt fra 14525 i januar 2015 til 30183 i desember. Over 65 % av de som er i mottak er enslige voksne. Tilsammen har det blitt fattet vedtak i 10693 asylsøknader, hvor 1943 fikk avslag. Det kommer flest flyktninger fra Syria, Irak, Iran, Eritrea og Afghanistan til Norge. I tillegg kommer kvoteflyktninger. Kvoten for flyktninger er politisk styrt og var opprinnelig definert til 2120 flyktninger for 2015 hvorav 1500 syriske flyktninger var inkludert. Av disse skulle 1100 hentes fra Libanon, 200 fra Jordan og 200 fra Tyrkia (UDI 2015). Størrelsen på kvoteflyktninger er senere blitt oppjustert til 8000 etter et politisk forlik mellom regjeringspartiene og opposisjonen. Denne situasjonen har blant annet skapt utfordringer for politiets kontroll og registrering av asylsøkere.

I en pressemelding fra POD i september varslet politiet om intensivert patruljering i grenseområdene i Pasvik samt intensivert patruljering i grenseområdene, dersom antall asylsøkere fra Russland fortsatte å øke. I denne forbindelse hadde også POD utarbeidet en egen beredskapsplan for masseankomst av asylsøkere (NRK 18.9.2015)

Mot slutten av september 2015 kom det flere hundre asylsøkere til politiets utelendingsenhets (PU) lokaler på Tøyen, som til tider måtte vente ute i kulden før de kunne registreres inne i lokalene (VG 28.9.2015).

Alle asylsøkere skal registreres hos politiet ved ankomst, og det er PUs ansvar. For de som kommer over Storskog i Pasvik i Finnmark er det Ankomstsenter Finnmark som står for registreringen, mens resten stort sett blir registrert på Ankomstsenter Østfold. Tidligere ble alle fullregistrert, men på grunn av kapasitetsmangel ble registreringen inndelt i faser høsten 2015. Alle asylsøkerne gjennomgikk en innledende registrering, mens noen grupper gikk videre til en full registrering (blant annet dem man antok hadde en åpenbar grunnløs søknad om asyl). Konsekvensene av manglende fullregistrering er blant annet at UDI manglet underlag for videre saksbehandling. PU har hatt nær kontakt med PST når de har hatt kontakt med personer det har knyttet seg usikkerhet og bekymring til. Under arbeidet med registrering har PU gjort en rekke funn, som har medført sikkerhetsbekymring for et mindretall av asylsøkerne. Trenden er imidlertid at dette er et tiltakende fenomen (Politiet 18.11.2015).

I slutten av november fikk UDI beskjed om at de ikke skulle realitetsbehandle asylsøknadene for søkere som kom til Norge via Russland (E24 25.11.2015). Dette har ført til en debatt om asylretten derfor ikke synes å gjelde for disse søkerne, og at Norge dermed bryter internasjonale konvensjoner og menneskerettigheter. Regjeringen har imidlertid definert asylretten ut fra en forståelse av at dersom en asylsøker kommer fra et sikkert tredjeland skal vedkommende i henhold til Dublinavtalen returneres dit.

Etter terrorangrepet i Paris i november 2015 ble EUs justisministre enige om å skjerpe og utvide den ytre grensekontrollen mot Schengenområdet, noe som ble ansett som viktig for det videre samarbeidet (Aftenposten 20.11.2015).

I Norge ble det i slutten av november 2015 innført strengere grensekontroll blant annet på ferger, noe som innebar at passasjerer måtte ha gyldige innreisepapirer og eventuelt visum for å få komme om bord. Videre ble det innført utvidet territorialkontroll på norsk side av grensene, noe som i praksis betydde at flere og busser ble stanset og passasjerer ble kontrollerte. Flere andre land som deltar i Schengen-samarbeidet innførte også egne grensekontroller i samme tidsrom, noe som tyder på at Schengen landene sliter med å håndtere situasjonen (E24 25.11.2015).

Det økte antall flyktninger til Norge fører til utfordringer knyttet til blant annet bosetning, som Integrerings- og mangfolds direktorat (IMDI) har ansvaret for. Det er en frivillig oppgave for kommunene å bosette flyktninger, og de vedtar selv hvor mange de ønsker. Hittil i år har 11000 flyktninger blitt bosatt i ulike kommuner i Norge, og over halvparten av disse er fra Syria og Eritrea. Til neste år er det forventet at 18000 som får opphold skal bosette seg, og IMI har bedt kommunene om bosetting av disse. NRK har gjennomført en undersøkelse blant 103 kommuner, som viste at de er villige til å ta imot 93 % (IMDI 2015).

Kapasiteten på asylmottak er sprengt, og provisoriske ordninger er tatt i bruk. Frem til slutten av 1980- tallet drev kommunene selv asylmottak, men loven ble endret i 1988 og åpnet for frivillige og private aktører. Disse har senere utkonkurrert kommunene i anbudsrunder, og i 2014 var 76,8 % av mottaksoperatørene private. Statssekretær Pål Lønseth Justisdepartementet har uttalt at staten er blitt avhengige av de private aktørene. Hero Norge driver 30 asylmottak, og er den største private mottaksoperatøren i Norge. I 2012 mottok de ca. 500 millioner i støtte for driften, og i 2014 hadde de et overskudd på 20 millioner kroner. Eierne har tatt ut et utbytte på ca. 14, 7 millioner kroner årlig siden 2012 (Aftenposten 6. august 2015). Dette er ikke unikt for Hero, men vanlig for flere innen bransjen. Alfred Ydstebø som driver et asylmottak i Stavanger kan sitte igjen med over 100 millioner etter et års drift. Dette har ført til Jonas Gahr Støre ønsker å begrense utbyttet til private selskap som driver asylmottak (Dagbladet 30.11.2015).

Situasjonen i de norske mottakssystemene er betegnet som en krise av statsminister Erna Solberg på grunn av kapasitetsmangel (Dagbladet 25.11.2015). Asylsøkerne har klaget på innkvarteringer på akuttmottak i Sarpsborg, Strand Hotell i Vesterålen, Kirkenes, Neiden, Råde samt Oslo Convention Centre. Stort sett har protestene, som i ett av tilfelle forårsaket et demonstrasjonstog, dreid seg om kritikkverdige forhold som for lite mat, dårlig legehjelp, ingen lommepenger eller internett tilgang samt pasifisering. Disse uttalelsene brukes aktivt av motstandere av innvandring (Aftenposten 9.11.2015).

I løpet av de siste 6 årene har det vært 156 branner og branntilløp på norske asylmottak viser statistikk fra UDI. De fleste av disse har skjedd i forbindelse med matlaging. I løpet av 2015 var det brann eller branntilløp i følgende asylmottak (Aftenposten 20.12.2015):

- 16. januar: Namsos. Ingen mistanke om ildspåsettelse

- 11. november: Tuv i Hemsedal. Ingen brannårsak funnet. En beboer siktet for falsk forklaring.
- 18. november: Grue. Politiet tror brannen er påsatt
- 29. november: Telt på Vardåsen asyl mottak i Asker. Politiet tror brannen er påsatt.
- 6. desember: Planlagt asylmottak på Hotell Lune Huler i Lindås brant ned. Brann påsatt og flere siktet.
- 10. desember: Kommunale asylmottak i Levanger. Mest sannsynligvis var brannen forårsaket av en uaktsom beboer.

Brannene i asylmottaket det siste halve året har fått riksadvokaten til å sende ut et brev datert 17.12.2015 hvor embetet pålegger alle politidistrikt å rapportere alle branner eller branntilløp ved asylmottak, og som kan være knyttet til migrasjonsmotstand (Riksadvokaten 2015). Mottak og innkvartering av flyktninger påvirker således politietaten ved at den må bruke ressurser på vern om asylsøkere, som burde være totalt unødvendig i vårt samfunn. Det er totalt forkastelig at noen forsettlig eller med overlegg forsøker å sette i brann boliger hvor det oppholder seg mennesker, selv om de utgjør en liten del av den totale brannstatistikken for asylmottak.

I høst trengte 350 nye asylsøkere per dag et sted å bo. Den 25. november arrangerte KS et møte mellom statsministeren og 10 ordførere, der de blant annet diskuterte hvordan man kunne sikre tilstrekkelig kapasitet på mottak og senere bosetting og integrering. Videre informerte statsministeren om at regjeringen kom til å fokusere på to oppgaver, som var begrensning av tilstrømmingen av asylsøkere og en raskere retur av personer, som får avslag. Videre ville hun fokusere på to politiske oppgaver, som regjeringen skulle arbeide videre med. Dette var aktivitet og inkludering av asylsøkere, samt bedre sikkerhet og beredskap generelt i landet, inkludert mottak (Dagbladet 25.11.2015). Aps leder Gahr Støre har foreslått en 5 punkts handlingsplan for flyktningkrisen som innebærer (Dagbladet 30.11.2015):

- Bedre styring og informasjon fra Staten
- Kommunenes merkostnader må finansieres
- Arbeid må utføres av asylsøkere selv
- Husbanken må styrkes
- Knytte tettere til seg frivillige

Den største utfordringen innen bosetning er av enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere. Det er et økende antall barn og unge som kommer til Norge uten følge av verge eller foreldre. Disse er derfor i en ekstra sårbar situasjon. IMDI har bedt kommunene om å ta imot 4400 enslige mindreårige i løpet av 2016. NRK sin undersøkelse viste at kommune ikke er så villige til å ta imot dette antallet blant annet på grunn av finansiering til tross for et særskilt tilskudd på 100 000 kr per bosatt mindreårig person i 2016 (IMDI 2015).

Økningen i flyktninger medfører også et økt behov for norskundervisning og tolker. Det er for tiden mangel på både tolker og undervisningspersonell (IMDI 2015).

Det er kommunene som har ansvaret for helsetilbudet til asylsøkere og flyktninger. I en veileder fra Helsedirektoratet presiseres kommunenes ansvar for å sikre asylsøkere og flyktninger likeverdig behandling som den øvrige befolkningen. Rettighetene omfatter både somatisk og psykisk helsetilbud inklusivt behandlingstilbud for rusproblematikk.

Staten har et overordnet ansvar for nødvendig spesialisthelsetjeneste, som blir ivaretatt av de fire regionale helseforetakene. Dette omfatter sykehustjenester, medisinsk laboratorietjenester og radiologiske tjenester. Fylkeskommunen skal sørge for at alle som oppholder seg midlertidig eller bor i fylket, herunder flyktninger og asylsøkere har tilgang på tannlegetjenester. Behandling innen spesialisthelsetjenesten skal dekkes av de regionale helseforetakene, mens ansvaret for finansiering for øvrig behandling følger vanlig ansvarsfordeling (Helsedirektoratet 2015).

Helsedirektoratet har anbefalt tuberkulosescreening to dager etter ankomst til Norge, og det skal være gjennomført innen 14 dager. Både asylsøkere og flyktninger har plikt til å gjennomføre undersøkelsen. Dersom noen har aktiv tuberkulose, skal de overføres til et forsterket mottak med et opphold der 6 måneder til 2 år. Det er anbefalt at kommunene innen 3 måneder etter ankomst tilbyr en forebyggende helseundersøkelse til alle flyktninger, for å kartlegge eventuelle behandlingsbehov. Gravide med et behov for særlig omsorg skal gis dette i form av en individuell oppfølging, slik at de eventuelt får mer tid enn anbefalt for øvrig (Helsedirektoratet 2015).

På grunn av at antall asylsøkere og flyktninger har økt markert i løpet av 2015, vil både kommunene og spesialisthelsetjenesten møte utfordringer i forhold til de etablerte anbefalingene pga ressursmangel både med hensyn til personell og finansiering.

Statistisk Sentralbyrå har en årlig undersøkelse om holdninger til innvandrere og innvandring, og resultatene for 2015 viser at 15 % av befolkningen i Norge mener at det bør bli lettere å få opphold i Norge, 50 % mener at adgangen bør være uendret, mens 29 % mener den bør bli vanskeligere. Disse resultatene er omtrent som for 2014 (SSB 2015). Ut fra denne undersøkelsen kan det tyde på at det økte antall flyktninger og asylsøkere til Norge i år, ikke har påvirket nordmenns holdninger til innvandrere i negativ retning. De politiske signalene går imidlertid i retning av en mer restriktiv asyl- og flyktningepolitikk.

Det er ikke bare flyktningekrisen som kan sies å være en utfordring for det norske samfunnet på grunn av forholdene i Syria og Irak, men også den aktive rekrutteringen av fremmedkrigere som pågår i regi av ISIL.

Rekruttering av fremmedkrigere

ISIL har lyktes i å rekruttere fremmedkrigere også fra Norge. Selv om tilsiget fra Norge er lite sammenliknet med for eksempel Tunis, er det likevel tragisk. ISILs har en egen evne til å bruke sosiale medier. Terrororganisasjonen bruker sosiale medier på en slik måte at det har effekt med hensyn til rekruttering av sympatisører. Noen blir registrert av myndighetene og PST blir tidlig involvert i håp om å forhindre en reise til konfliktområdene.

Justisdepartementet utarbeidet i 2014 en handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Formålet med planen var å styrke det forebyggende arbeidet for å hindre radikaliserings og voldelig ekstremisme for å sikre grunnleggende verdier som demokrati, menneskerettigheter og trygghet. Regjeringen ga uttrykk for at de ønsket en bred og tidlig innsats basert på eksisterende forebyggingsstrategier. Planen la også til grunn en økt innsats og en mer dynamisk tilnærming. Handlingsplanen inneholder en beskrivelse av ulike tiltak fordelt på forskjellige departement. Tiltakene dekker flere ulike områder, som kunnskap og kompetanse, samarbeid og koordinering, forebygging av tilvekst til ekstreme miljøer og bidrag til reintegrering, forebygging av radikaliserings og rekruttering gjennom internett og

internasjonalt samarbeid. Prioriterte områder og tiltak omfatter blant annet (liste er ikke uttømmende) (Regjeringen 2014):

- Forskning om lokalt forebyggingsarbeid, radikaliseringsprosesser og motivasjonsfaktorer knyttet til fremmedkrigere
- Kompetanse på helsesektorens arbeid med voldelig ekstremisme
- Styrke kunnskap gjennom utdanningen i Justissektoren
- Regionalt arbeid med kompetanse i helsesektoren (RVTS sentrene i de regionale helseforetakene)
- Nasjonal kompetanse om forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme
- Styrke den sentrale rådgivende forebyggingen ved PST
- Forankre ansvar for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i politidistriktene
- Styrke tro- og livssynsdialogen
- Styrke politiets tilstedeværelse på internett

De ulike departementene rapporterte i september 2015 at arbeidet med de ulike tiltakene stort sett var satt i gang og under utvikling. Handlingsplanen synes å være et godt verktøy for forebygging av blant annet rekruttering av fremmedkrigere til ISIL.

Januar 2014 møttes den politiske ledelsen i Danmark, Sverige, Finland og Norge, og ble da enige om å danne et formelt nettverk for forebygging av voldelig ekstremisme. Resolusjonen UN SC av 24. september 2014 utarbeidet av FNs sikkerhetsråd er særlig rettet mot rekruttering av fremmedkrigere. Kampen mot ISIL vinnes ikke alene, men kun i et internasjonalt samarbeids fora. Derfor er slike initiativ viktige for å forsøke å forhindre rekruttering til ISIL.

Felles kontraterrorsenter (FKTS) ble opprettet etter et ønske om å styrke og formalisere samarbeidet mellom Etterretningstjenesten (E) og Politiets sikkerhetstjeneste (PST). I Norge har nyhetene om ISILs voldelige fremferd og bruk av fremmedkrigere ført til at FKTS utarbeidet en analyse av trusselen fra norske fremmedkrigere i 2014 (PST 5.6.2014). I tillegg

til internasjonalt arbeid må også statlige aktører internt i Norge samarbeide om utfordringene som situasjonen i Syria og Irak har skapt. Dette er også helt i henhold til handlingsplanen for forebygging av radikaliserings og ekstremisme.

5 KONKLUSJON OG VEIEN VIDERE

ISIL er en velorganisert global nettverksbasert terrororganisasjon med en sterk ledelse, som arbeider planmessig og strategisk for og nå sitt mål om opprettelsen og anerkjennelsen av et Kalifat. Årsaken til grunnlaget for ISIL er blant annet historisk samt har sammenheng med den politiske situasjonen i konfliktområdet. ISIL har god tilgang på både økonomiske ressurser, materiell, teknologi og fremmedkrigere. Til tross for dette har ISIL begynt å tape kontroll over okkuperte områder i Syria og Irak.

ISIL utgjør både en trussel for områdene de opererer i og internasjonalt. De bruker grov vold og trusler mot sivile for å tvinge dem til å innrette seg etter sine mål og krenker deres menneskerettigheter kontinuerlig. Dette har medført en enighet om bekjempelse av gruppen både nasjonalt og internasjonalt. I denne forbindelse har det oppstått allianser, som bare for noen år siden var utenkelig. Verdenssamfunnet bruker både hard og myk makt i sin bekjempelse av organisasjonen, som militær- og politisk makt samt økonomiske tiltak.

Terrororganisasjonen bruker sosiale medier bevisst og har utviklet en egen strategi for dette. Årsakene til bruk av sosiale medier er knyttet til flere forhold, som f.eks. visjonen om kalifatet, makt, propaganda, provokasjon, spre frykt og rekruttering av fremmedkrigere. Gjennom å spre visuelle budskap gjennom sosiale medier, oppnår de samtidig en global distribusjon av sine budskap samt oppnår at terrornettverk etableres og utvikles. Så langt er ikke ISIL blitt bekjempet, og de vil derfor mest sannsynlig fortsette å benytte sosiale medier for nå sine mål.

Fra Norge er det rekruttert under 100 personer til konfliktområdet som fremmedkrigere. Justisdepartementet har utviklet en handlingsplan for å forebygge radikaliserings og ekstremisme. Implementeringen av denne planen er godt i gang blant de ulike departementene.

Veien videre bør i alle fall fokusere på å implementere handlingsplanen fullt ut innen de ulike departementene, og sørge for erfaringsoverføring mellom ulike etater som er involverte. Regjeringen bør avsette tilstrekkelige midler for gjennomføringen av planen, spesielt innen forskning. Det er allerede etablert en rapporteringsplikt for de ulike departementene, og denne bør opprettholdes og evalueres jevnlig. Dette for å sikre korrigerende tiltak dersom det er nødvendig. Handlingsplanen burde gjøres mer kjent blant befolkningen, slik at flere hadde fått et sterkere eierforhold til den samt at man hadde fått kommunisert ansvarsforholdet for tiltakene ut til lokale forvaltningsetater.

ISILs terroraksjoner og opptreden i regionen har medført en større flyktningekatastrofe, hvor det mangler midler til å dekke flyktingenes basalbehov. Dette har blant annet forårsaket en massiv flukt videre til Europa, noe det norske samfunnet også er påvirket av. Økningen i antall flyktninger til Norge har medført utfordringer både med hensyn til registrering, kontroll over grenser, bosetning, helsetjenester, omsorg for enslige mindreårige asylsøkere samt norskundervisning og tolketjenester. Kommunene er ansvarlig for flere av disse forholdene, men har ikke finansiering til å møte utfordringene. Til tross for dette er kommunene i utgangspunktet positive til bosetning av flyktninger. Det bør i denne sammenheng sikres et samarbeid mellom statlige aktører og seriøse private foretak, uten at private eiere tar ut store overskudd fra virksomheten. Politiet møter utfordringer knyttet til ressurser for grenseovervåkning, registrering og kontroll over asylsøkere. Regjeringen blir beskyldt for å undergrave asylretten av medarbeider i blant annet UDI. Det norske samfunnet påvirkes derfor både lokalt og sentralt innenfor mange forvaltningsområder.

Videre er internasjonalt samarbeid viktig når det gjelder bekjempelse av ISIL. Norge bør derfor fortsette å delta i relevante nettverk både innen forskning, sikkerpolitikk og etterretning.

ISIL må ikke undervurderes hverken nasjonalt eller internasjonalt.

Ord: 21 627

Litteraturliste

ABC nyheter (16.1.2014): *IS anklages for nye massedrap.*

<http://www.abcnyheter.no/nyheter/2014/10/30/210816/anklages-nye-massedrap>

Hentet 20.10.2015

Aftenposten (7.2.2012): *Denne klanen styrer i Syria*

<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Denne-klanen-styrer-i-Syria-6756383.html>

Hentet 20.10.2015

Aftenposten (9.11.2015): *NOAS-sjefen: Ukløkt av asylsøkere å klage på maten.*

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/NOAS-sjefen-Ukløkt-av-asylsøkere-a-klage-pa-maten-8234962.html>

Hentet 2.12.2015

Aftenposten (20.22.2015): *Paris terror fører til skjerpet grensekontroll for alle reisende.*

Oslo:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Paris-terror-forer-til-skjerpet-grensekontroll-for-alle-reisende-8252941.html>

Hentet 2.12.2015

Aftenposten (25.11.2015): *Slik bygger IS seg opp so et varemerke på linje med Coca Cola og Nike*

Aftenposten (7.9.2015): *Slik skal PST ta flere fremmedkrigere.* Oslo:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Ny-strategi-slik-skal-PST-ta-flere-fremmedkrigere-8154473.html>

Hentet 2.12.2015

Aftenposten (3.3.2015): *Syria og fremtiden*. Oslo:

<http://www.aftenposteninnsikt.no/midt-sten/syria-og-fremtiden>

Hentet 2.12.2015

Aftenposten (20.12.2015): *Syvende brann i planlagt asylmottak*. Oslo:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Syvende-brann-i-planlagt-asylmottak-8291800.html>

Hentet 25.12.2015

Aftenposten (13.11.2015): *Terrorangrepene i Paris*. Oslo:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Terrorangrepene-i-Paris-Dette-vet-vi---og-dette-vet-vi-fortsatt-ikke-8243099.html>

Hentet 2.12.2015

Aftenposten (4.7.2015): *Tunisia erklærer unntakstilstand etter strandangrep*. Oslo.

<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Tunisia-erklarer-unntakstilstand-etter-strandangrep-8083619.html>

Hentet 20.10.2015

Ali, Mah-Rukh (2015): *Trusselen fra IS, terror, propaganda og ideology*. Oslo: Kagge forlag

Atwan, Abdel Bari (2015): *Islamic State, The Digital Caliphate*. London: Saqi Books

Barrett, Roby C (2014): *Islam: Ideology and Conflict*. Florida, USA: Joint Special Operations University

Barrett, Roby C (2015): *The Collapse of Iraq and Syria: The End of the Colonial Construct in the Greater Levant*. Florida, USA: Joint Special Operations University

BBC (2.8.2014): Syria Iraq: The Islamic State militant group» BBC

<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-24179084>

Hentet 20.10.2015

Befring, Edvard (2007): *Forskningsmetode med etikk og statistikk*. Oslo: Samlaget

Bender, Bryan (23.9.2014): *Stolen US-made equipment a key focus in ISIS fight*

bostonglobe.com (The Boston Globe)

<http://www.bostonglobe.com/news/world/2014/09/23/attacking-islamic-state-key-focus-for-stolen-american-made-equipment/EnGm9C5ZwebnQ60oowP5iM/story.html>

Hentet 20.10.2015

Berger, J.M., Stern, Jessica (2015): *ISIS- The State of Terror*. London: FSC

Bjørgero, Tore, Forelesning, *Introduksjon. Terrorisme som fenomen*. Oslo: PHS 241110

Chivers, C.J (5.10.2014): *ISIS Ammunition Is Shown to Have Origins in US and China*. New York: nytimes.com (The New York Times)

http://www.nytimes.com/2014/10/06/world/isis-ammunition-is-shown-to-have-origins-in-us-and-china.html?ref=world&_r=1

Hentet 20.10.2015

Chulov, M. (15.6.2014): *How an arrest in Iraq revealed ISIS's jihadist network*. London:

Theguardian.com

<http://www.theguardian.com/world/2014/jun/15/iraq-isis-arrest-jihadists-wealth-power>

Hentet 20.10.2015

Dagbladet (26.6.2015): *Flere enn 100 norske turister i Sousse*. Oslo:

http://www.dagbladet.no/2015/06/26/nyheter/terrorisme/krig_og_konflikter/tunisia/39870845/

Hentet 20.10.2015

Dagbladet (22.8.2015): *Hevder gjerningsmann (26) etter togdrama er IS-sympatisør*. Oslo:

<http://www.dagbladet.no/2015/08/22/nyheter/utenriks/frankrike/paris/amsterdam/40739602/>

Hentet 20.10.2015

Dagens Næringsliv (18.3.2015): *17 turister drept i angrep i Tunis*. Oslo

<http://www.dn.no/nyheter/utenriks/2015/03/18/1307/Tunisia/17-turister-drept-i-angrep-i-tunisia>

Hentet 20.10.2015

Dagens Næringsliv (17.12.2015): *Norsk rapport: IS olje havner i Tyrkia*. Oslo

<http://www.dn.no/nyheter/energi/2015/12/17/1014/Tyrkia/norsk-rapport-isolje-havner-i-tyrkia>

Hentet 17.12.2015

Enjorlas, Bernard, Karlsen, Rune, Steen-Johnsen, Kari og Wollebæk, Dag (2013): *Liker- liker ikke*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

E24 (25.11.2015): *Passkontroll på buss og tog kan følge*

<http://e24.no/privat/reise/passkontroll-paa-buss-og-tog-kan-foelge/23567751>

Hentet 2.12.2015

Fjelland, Ragnar (2003): *Innføring i vitenskapsteori*. Oslo: Universitetsforlaget

FN (2014): *Rule of terror: Living under ISIS in Syria*. New York; UN

FN sambandet (25.12.2015): *Flyktingeregnskapet*

<http://www.fn.no/Aktuelt/Nytt-fra-FN>

Hentet 25.12.2015

Eliassen, Kjell A (2013): *Business and politics in a new global order*. Oslo: Gyldendal

Haugseth, Jan Frode (2013): *Sosiale medier i samfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget

Helsedirektoratet (2015)

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/asylsokere-flyktinger-og-familiegienforente/seksjon?Tittel=helsetjenester-i-mottak-9811>

Hentet 25.12.2015

Hoffman, Bruce (2006): *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press

Hultgreen, Gunnar, (17.11.2015): *Nordmenn til Kalifatet*. Oslo: Dagbladet

IMDI (25.12.2015): *Rekordbosetting i 2015*

<http://www.imdi.no/no/Nyheter/2015/Rekordbosetting-i-20151/>

Hentet 25.12.2015

Kramviken, Terje (29.12.2015): *Tre seiere og fire tilbakeslag i kampen mot IS i 2015*. Oslo: Aftenposten

<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Tre-seiere-og-fire-tilbakeslag-i-kampen-mot-IS-i-2015-8299377.html>

Hentet 29.12.2015

Institute for Economics & Peace (IEP) (20.12.2015)

<http://economicsandpeace.org/>

Hentet 20.12.2015

Lia, Brynjar (2005): *Globalisation and the Future of Terrorism*. London: Routledge

Malm, Mari Sand (26.11.2015): *Putin og Russland er klare til å samarbeide med USA for å kjempe mot IS*. Oslo: Dagbladet

<http://www.dagbladet.no/2015/11/26/nyheter/syria/is/russland/usa/42139800/>

Hentet 2.12.2015

Milton et al (2014): *The Groupe That Calls Itself a State*. New York, USA: U.S. Military Academy, Department of Defense

Mogen, Trym (20.11.2015): *Ødelegger IS-mål som aldri før. Nå åpner Russland for sterkere samarbeid med Vesten*. Oslo: Dagbladet

http://www.dagbladet.no/2015/11/20/nyheter/utenriks/syria/krig_og_konflikter/terror/42031274/

Hentet 2.12.2015

NATO (14.11.2015): *NATO Secretary General condemns terrorist attacks in Paris*

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_124623.htm

Hentet 2.12.2015

Nesser, Petter og Stenersen, Anne (2014): *The Modus Operandi of Jihadi Terrorism in Europe*. Oslo: FFI

Nordenhaug, Iselin og Engene, Jan Oskar (2008): *Norge i kamp mot terrorisme*. Oslo: Universitetsforlaget

NRK (7.9.2015): *Norge held fram med redningsaksjonar i Middelhavet*.

<http://www.nrk.no/norge/norge-held-fram-redningsaksjonar-i-middelhavet-1.125395257>

Hentet 2.10.2015

NRK (18.9.2015): *Vurderer flere patruljer på grensa til Russland*

http://www.nrk.no/finnmark/flyktningstrommen_-vurderer-flere-patruljer-pa-grensa-til-russland-1.12561028

Hentet 18.9.2015

Oftedal, Emilie (2014): *The financing of jihadi terrorist cells in Europe*. Oslo: FFI

Ottosen, Peder (25.11.2015): *Erna om norske asylmottak- Det er krise*. Oslo: Dagbladet

http://www.dagbladet.no/2015/11/25/nyheter/innenriks/asylsokere/flyktningkrise/erna_solberg/42112105/

Hentet 26.11.2015

Ottosen, Peder (30.11.2015): *Åpner for forbud mot asylbaronenes utbytte*. Oslo: Dagbladet
<http://www.dagbladet.no/2015/11/26/nyheter/innenriks/flyktningkrise/asylmottak/asylsokere/42126341/>

Hentet 2.12.2015

Politiet (18.11.2015): *Sterkt sikkerhetsfokus i registrering av asylsøkere*
https://www.politi.no/nyhet_15547.xml

Hentet 2.12.2015

PST (5.6.2014): *Felles kontraterrorsenter*
<http://www.pst.no/blogg/felles-kontraterrorsenter/>

Hentet 2.12.2015

Regjeringen (17.9.2009): *Grensevakten*.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/grensevakten-/id694446/>

Hentet 20.10.2015

Regjeringen (22.9.2015): *Status for oppfølging av Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/status-for-oppfolging-av-handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme2/id2440822/>

Hentet 20.10.2015

Regjeringen (2014): *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme/id762413/>

Hentet 20.10.2015

Regjeringen(22.4.2014): *Schengen- og justissamarbeid*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/tema-norge-eu/schengen-justis-samarbeid/id684929/>

Hentet 2.12.2015

Reuters (9.3.2014): *Iraqi PM Maliki says Saudi Qatar openly funding violence in Anbar.*

<http://www.reuters.com/article/2014/03/09/us-iraq-saudi-qatar-idUSBREA2806S20140309>

Hentet 20.10.2015

Riksadvokaten (18.12.2015): *Tiltak i forbindelse med branner ved asylmottak*

<http://riksadvokaten.no/no/dokumenter/pressemeldinger/Tiltak+i+forbindelse+med+branner+ved+asylmottak.9UFRLQ4h.ips>

Hentet 25.12.2015

Sloan, Stephen (2011): *The Challenge of Nonterritorial and Virtual Conflicts*. Florida, USA:

Joint Special Operations University

Skjervold, Helle, Dokka, Åsmund Gram (9.9.2014): *Målet med halshugging kan være provokasjon*. Oslo: Aftenposten

<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/-Malet-med-halshuggingen-kan-vare-a-provosere-USA-7674821.html>

Hentet 20.10.2015

Soufrangroup (2015): *Foreign Fighters*. USA

http://soufangroup.com/wpcontent/uploads/2015/12/TSG_ForeignFightersUpdate_FINAL.pdf

Hentet 10.12.2015

Spulak, Robert Jr. og Turnely, Jessica Glicken (2005): *Theoretical Perspectives of Terrorist Enemies as Networks*. Florida, USA: Joint Special Operations University

SSB (2015): *Holdninger til innvandrere og innvandring*

<http://www.ssb.no/innvhold/>

Hentet 2.12.2015

Static Stuff (2015): *A brief history of flag*

<http://static.stuff.co.nz/1439611957/412/12430412.jpg>

Hentet 2.12.2015

Stortinget (2015): *Hva skjer på Stortinget*

<https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Nyhetsarkiv/Hva-skjer-nyheter/2015-2016/europeisk-jihadisme-og-sosial-medier/>

Hentet 20.12.2015

Sunde, Inger Marie (2013): *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett*. Forskningsrapport 2013:1. Oslo: PHS (Politihøgskolen)

Søndeland, Geir (2014): *Ingen grunn til panikk for ISIL*. Aftenbladet no 03.09. 2014.

<http://www.aftenbladet.no/nyheter/politikk/--Ingen-grunn-til-panikk-for-ISIL-3498805.html>

Hentet 26.10. 2015

Torvik, Yngvild Gotaas med flere (6.8.2015): *Private aktører tjener godt på asylmottak*. Oslo: Aftenposten

TV2 (25.12.2015): *Hemmelig dokument avslører organtyveriregler*. Oslo: TV2

<http://www.tv2.no/a/7837811>

Hentet 25.12.2015

UDI (25.12.2015)

<http://www.udi.no/>

Hentet 25.12.2015

UNCHR (25.12.2015): *Syrian refugees*

<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

Hentet 25.12.2015

UN ORG (30.12.2015): *Refugees and migrants braving seas to flee to Europe in 2015 – UN*

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=52919#.VoTEm7YrLIU>

Hentet 30.12.2015

VG (28.9.2015): *Her sover asylsøkere utenfor politiets kontorer*

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/flyktningskrisen-i-europa/her-sover-asylsoekerne-utenfor-politiets-kontorer/a/23532538/>

Hentet 2.12.2015

VG (19.11. 2015): *IS hevder å ha drept norsk gissel: Slik var kontakten mellom UD og IS».*

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/nordmann-gisseltatt-av-is/is-hevder-aa-ha-drept-norsk-gissel-slik-var-kontakten-mellom-ud-og-is/a/23563888/>

Hentet 20.11.2015

VG (17.11.2015): *Russland: Russisk fly ble styrtet av bombe.* Oslo:

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/sinai-flystyrten/russland-russisk-fly-ble-styrtet-av-bombe/a/23562688/>

Hentet 2.12.2015

VG (21.4.2015): *Trøndersk IS krigers (31) skrev hjem fra Syria: «Kosa mæ te tider sjø».*

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krim/troendersk-is-kriger-31-skrev-hjem-fra-syria-kosa-mae-te-tider-sjoe/a/23436677/>

Hentet 2.12.2015

VG (9.9.2014): *Vi har spurt fangevokterne om å drepe oss, men vi er for verdifulle for dem.*

<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/terrorisme/vi-har-spurt-fangevokterne-vaare-om-aa-drepe-oss-men-vi-er-for-verdifulle-for-dem/a/23291528/>

Hentet 2.12. 2015

Vikør, Knut S. (2004): *Ei verd bygd på islam.* Oslo: Samlaget

WFP (12.8.2015): *Verdens matvareprogramms administrerende direktør slår alarm om støttekutt til syriske flyktninger i Jordan.*

<http://no.wfp.org/news/news-release/verdens-matvareprogramms-administrerende-direkt%C3%B8r-sl%C3%A5r-alarm-om-st%C3%B8ttekutt-til-syriske-flyktninger-i>

Hentet 15.8.2015

Worldpress (3.2.2015): *The Sadistic Murder of Jordanian Pilot Lt. Mu'ath*

https://www.google.no/search?hl=no&site=img&tbm=isch&source=hp&biw=1920&bih=904&q=jordan+pilot+body&oq=jordan+pilot+b&gs_l=img.1.1.0i1913.1916.8058.0.10235.22.13.4.5.8.0.147.962.10j3.13.0....0...1ac.1.64.img..0.15.988.-sEhiePF44U#imgsrc=pwNcAYIyJqlemM%3A

Hentet 2.12.2015

Youtube (2014): *Schoking ISI stoness Syria woman to death as her father watches.*

<https://www.youtube.com/watch?v=yd7bXdsZVKE>

Hentet 15.8.2015

Weimann, Gabriel (2014): *New Terrorism and New Media*. Wilson Center.

http://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/STIP_140501_new_terrorism_F.pdf

Hentet 26.10.2015

Østerud, Øyvind (2014): «*Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*». Oslo:

Universitetsforlaget

FIGURLISTE

Figur 1: *Iraq Syria ISIS Caliphate map December 2015*. 2015. Institute for Economics & Peace.

Figur 2 *Ishaq Ahmed- norsk straffedømt fremmedkriger*. 2015 Aftenposten

Figur 3 *To av de tre trønderne som dro til Syria like før jul 2014*. 2015.VG

Figur 4: *Den tredje av de som dro fra Levanger til Syria for å bli medlem av ISIL*. 2015.VG

Figur 5: *Drap på jordansk pilot*. 2015. Wordpress.

Figur 6: *Diverse bilder publisert av ISIL*. 2015. Combating Terrorism Center.

Figur 7: *ISIL flagg*. 2014. Static Stuff.

TABELL

Tabell 1: *Fremmedkrigere i Irak og Syria. 2015.* Soufrangroupe.